لوړ خیالونه او

ژور فکرونه

انتخاب، ترجمه، تاْلیف

د

لرواناد استاد ګل پاچا الفت

Ketabton.com

اهداْ

پښتوژبې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

د ناشر سریزه

«لوړخیالونه او ژور فکرونه» د اروابناد استاد الفت له خوا راغونډ شوی اثر دی، ده د دې اثر له پاره د نړی د هغو پوهانو آثارخوښ کړي چې په یوه وخت هم پیاوړي مفکرین او هم د پیاوړي قلم خاوندان لیکوالان او ادیبان وو. خو استاد دا آثار داسې را پښتوکړي چې د ترجمې نخښه هم نه پکښې ښکاري، او لکه د ده د غوره نثرونو غوندې روان خواږه او له شعري کیفیت نه برخوردار دي. ده دا ګمان هم کړی چې د داسې مفکرینو افکار یې د خپلې ترجمې له پاره غوره کړي چې دی یې هم د فلسفې په ژوربښه پوه دی او هم دی په خپله له همدې لړۍ مفکرینو څخه دی.

همدا راز ده د نوموړو لیکوالو هغه پارچې خوښې کړي چې زموږ د ټولنې له پاره یې نه یوازې دا چې فکر او مطالب نا اشنا نه دي بلکه زموږ د ټولنې د ښې استفادې وړ افکار او مطالب لري.

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان د اروابناد استاد الفت دا غوره اثر د فکر او نثر د یوې ښې نمونې په توګه خپروي.او هیله ده چې افغان ځوانان به یې په مینه ولولي او د فن او فکر زده کړه به ترې وکړي.

په درنښت

سازمان مهاجرین مسلمان افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سر لیك :	مخ:	سرلیك:	مخ:
آزادي	۱	په انګلستان کی	۱۳
اجتماعي عیبونه	۲	غویی	۱۴
ګل ویل	۲	دتاګور نغمې	۱۴
شیږ زره کاله پخوا	۲	شاعر او پربنته	۱۵
حضرت محمد (ص)	۳	غم اوخوشحالي	۱۶
خیال او امید	۴	پارلمان	۱۷
له مرګه نه ویریږم	۵	ژوند	۱۷
د غم خوښي	۵	قوت اوجرئت	۱۷
دژوند لوبه	۵	تاریخ	۱۷
پوهه	۵	لوړه پایه	۱۷
هرچا وخوړولم	۶	بدبختي	۱۸
زما ترانې	۶	عقل	۱۸
د هوسونومرګ	۶	ترقي او تکامل	۱۸
د شاعر حال	۶	دژوند ضروري شرط	۱۸
شاعرته	۷	علم او اخلاق	۱۹
ادب او محبت	۷	فکراو احساسات	۱۹
دحقیقت اظهار	۷	تمسخراو ترحم	۱۹
پیغمبر	۸	دخلکو انتظار	۲۰
د نیکانو ارمان	۸	خطرناک	۲۰
قبراوګل	۸	د ژوندانه مخ اوخپ	۲۰
افتخار	۹	لیونتوب اوحماقت	۲۱
څه غواړم؟	۹	په ځان باور	۲۱
دبډای فقر	۱۰	تعصب	۲۱
هیرول	۱۱	ځان ویږنه	۲۱
له هرچانه لرې	۱۱	شخصیت	۲۲
د شاعر خوشبختي	۱۱	بقاء	۲۲
تسلي	۱۱	کب	۲۲
هابیل اوقابیل	۱۲	هغه چې دنیاته رانغله	۲۲
سخاوت	۱۲	څنګه به یو؟	۲۳
بی اسرې	۱۲	ستاسو فکر	۲۳
خلک اوشاعر	۱۳	که طابت ترقي وکړي	۲۳
انسان	۱۳	څه غواړئ؟	۲۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرلیك:	مخ:
پوه اوناپوه	۲۴
لیونی	۲۴
مرګ	۲۴
روح	۲۴
افلاطون	۲۴
زموږپوهه	۲۵
بدې خبرې	۲۵
انساني سلوک	۲۵
انساني کمال	۲۵
د فکرروزنه	۲۶
ښکلیتوب	۲۶
ښایست	۲۶
سیاست مدار	۲۶
غولول	۲۶
فکرپه شعر کښې	۲۶
بدبختې اوشعر	۲۶
عشق او سعادت	۲۷
پوهه او عشق	۲۷
ښوونځی	۲۷
دفکر پانګه	۲۷
معرفت	۲۷
علم او علما	۲۷
ځان ښودل	۲۷
دښه کار علت	۲۸
تاج اوقلم	۲۸
مطبوعات او تاریخ	۲۸
حکومت او روزنامه	۲۸
دځان سعادت	۲۸
ځان مسعود ګڼل	۲۸
اجبار او اختیار	۲۹
عقل اوزړه	۲۹

سر لیك:	مخ:
کینه او مینه	۲۹
احتمالي مصیبت	۲۹
لیاقت لرل	۲۹
شهامت	۲۹
لوی خلک	۲۹
اجتماع	۳۰
د جنګ اساس	۳۰
نجیبه غریزه	۳۰
شهرت اوشرافت	۳۰
هدیه قبلول	۳۰
هیرول	۳۰
ځان غوښتنه	۳۰
مکررات	۳۱
نیکي	۳۱
دطبیعت قوانین	۳۱
انساني تکلیف	۳۲
ژوند	۳۲
هیرول	۳۳
حکمت اوسعادت	۳۳
انشا	۳۳
مطالعه اوتفکر	۳۴
خوی او خصلت	۳۴
دوستانه مناسبت	۳۴
بدي اوضرر	۳۵
لویه اشتباه	۳۵
افتخار	۳۵
غضب او شهوت	۳۵
دوستي	۳۶
ښکلا	۳۷
وحشي اومدني انسان	۳۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه

وريځې پورته په هوا کښې دي، څاڅکاني ښکته په زمکه کښې.

هغه څه چه په هسکو وريځو کښې شته په ژورو څاڅکانو کښې هم شته.په دغو اوبو باندې هم هماغه تنده ماتيږي.

د لوړ خيال او د ژور فکر نتيجه يوه ده.

ته! يا خپل نظر ډير لوړ کړه يا پخپل ګريوان کښې ډير سر ښکته کړه!

د شاعر او فيلسوف فرق همدغه دى.

زه شعر او فلسفه همدغه شان ګڼم.

«الفت»

(c) ketabton.com: The Digital Library

آزادي

په کوم حق دهوا آزاد مرغان په پنجروکښي اچوئ؟
څه حق لرئ چې دغه آسماني نغمه وا ل له ګوښه ځايونو، له چينو اولښتيو، دسپيدو له رڼا او د ونو له څانګو څخه بيلوئ او د ژوند پانګه ترينه اخلئ.
انسانه ! ته په رښتيا دا ګومان لرې چې لوی خدای دغه ښايسته مخلوق ته دا وزرونه او ښکې ددې لپاره ورکړي دي چې ته يې وشکوې؟
آيا بې له دغه ظلم او ستمه ته ښه ژوند نشې کولی؟
آخر دغو بيګناهو څه کړي دي چې ټول عمربه ستاپه زندان کښې تيروي.
دا څه معلومه ده چې د دغو بيګناه بنديانو سرنوشت زموږله سرنوشت سره نه دی تړلی.
دا چا ته معلومه ده چې ددغو مرغيو آه به دظالمانو حاکمانو په څير په موږ را ونه ګرځي اوموږ به ونه ځوروي.
آه - هيڅوک نه پوهيږي چې په دغه جهان کښې زموږ له کړو نه څه نتيجه ولاړيږي؟
زموږ له هغو جنايتونو چې په خندا او خوشحالۍ انجام مومي د اسرارو په چارراهي کښې څه پيداکيږي.
کله چې دشنه اسمان سپک وزره مرغا ن چې ددې لويې فضا الوتلو ته پيدا دي په پنجروکښي اېساورئ، هغه وخت چې دآسمان دنيلي درياب ښايسته لامبوزن د خپل ظلم په زندان کښې اچوئ دافکرنه کوئ چې يوه ورځ به ددوی په وينو لړلي نوکان له قفسونو څخه راووزي اوتاسوته به درورسيږي.
ايا تاسو دا فکرنه کوئ چې هر چيرته چې يو بندي دظلم اوستم له لاسه فرياد کوي خدای ورته په رحم او مهربانۍ ګوري؟
دخدای لپاره د شنو فصلونو اوکښتو نوکونجي دغو بنديانو ته وسپارئ.
بلبلان ازاد کړئ مرغۍ خوشې کړئ.
دغه ښکلې پنجرې چې دزينت لپاره ستاسو په کورنو کښې ځړيږي په ډير دقت وګورئ.
دجهان هغه تله چې تاسې يې نه وينئ دوه پلې لري.
همدغه دقفس نرې او زرې مزې دي چې دزندانو او جيلو نو تور اهنين سيخونه ترينه جوړيږي.
د اسمانونو، د چمنونو، دسيندونو بې ازاره لارويو ته زيان مه رسوئ او ازادۍ ته يې په احترام وګورئ.
ددغو بيوزلو اوبې ګناهو ازادي مه ايساروئ چې د تقدير اوسرنو شت قاضي او حاکم ستاسو ازادي سلب نه کړی.
هغه چې د ظالمانو له ظلمه فرياد کوي پخپله هم ظلم اوتيری کوي.
انسانه! ته په رښتيا ازادي غواړې او ازدي دې خوښه ده؟
که دغسې وي نو بيا ولې دغه بندي اود خپل ظلم پټه خوله شاهد پخپل کورکښې ساتې.
ظالمه! ولې فرياد کوې چې په ماباندې ظلم او تيری کوي.
لږ څه خودغه بيوزلې بندي وګوره چې سيوری يې په تاباندې پريوتی دی.
دغه قفس ته خو لږ غوندې ځيرشه چې ستاپه کورکښې ځوړند دی او ته نه پوهيږې چې ددې پنجرې دسيخونو ترشا چې اوس په کښې يو بې ګناه مرغه نغمه سرايي کوي ديوه زندان اساس اوبنياد ايښودل کيږی.

(هوګو)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماعي عیبونه

هغه څوك چې له ټولو اجتماعي عیبونو یعنې له خو دپرستۍ، تعصب، خطا کارۍ او دروغو نه خلاص وي له اجتماع سره به دومره مخالف وي چې بې له انزوا نه به هیڅکله ژوند و نه کړی شي.

(ګوستا ولوبون)

ګل ویل

ګل بوراته ویل:

زه او ته تقدیر یوله بله بېل کړي یو، زه دلته پاته کېږم مګر ته هرې خواته الوزې او هرلورته تلی شې، سره له دې مااوتا یوبه بل پورې زړه تړلی او له خلکونه لرې خوا په خوا ژوند کوو.

زه او ته دومره یوبل ته ورته یو چې کله کله دواړو ته ګل وبل کیږي افسوس دی چې ته له نسیم سره پرواز کوې او زه په زمکه کښې زنداني یم.

ماڅومره ارزو لرله چې له تاسره والوزم اوستاپه مخکې خپله خوشبویي خبره کړم.

مګرته دومره لرې ځې چې زه درسره ملګرتیا نشم کولی.

ته همیشه په ګلونو کښې پرواز کوې زه یوازې د خپل سیورۍ نندارہ کوم چې د لمرله ګرزیدو سره زما شاو خا ګرځي.

ته ځې اوبیا راځې بیابیرته ځې اود بل ځای قصد کوې مګر ماوینې چې هرسحر پخپل ځای ټینګ ولاړیم او اوښکې تویوم.

بوراګله! ددې لپاره چې زما اوستا یارانه ټینګه پاته شي یاته ماغوندې خپلې نبلې په زمکه کښې خښې کړه یاماته بڼې او وزرونه راکړه چې تاغوندې والوزم او له تا سره پروازو کړم؟

(هوګو)

شپږ زره کاله پخوا

شپږ زره کاله کیږي چې سړي دسړو په وژله لګیا دي.

.....آسمان هرکله د زنبق دګلونو او دښایسته مرغیو د ځالو په صورت خپل استازې رااستوې چې دوی دصلح اومحبت خواته راوبولې مګر دغه دمینې پیغامونه د خلقو له زړونو څخه دلیو نتوب اثرنه وړي.

له ډیره وخته دځمکې د خلکو زوروره مینه له وژلو او وینو تویولو سره پیداشویده.

ډیره موده کیږي چې دملتونو خوره او جذابه موسیقي دجنګ او جګړې ساز او سرود دی.

ډیر وخت دی چې افتخار د ویرو ونکې خپسکې بڼه پیداکړې ده چې په دیو هیکله ارابه په لاره تیریږي او ښځې، نران، لوی، واړه له پښو لاندې چیتوي.

اوس زموږ سعادت اونیکبختي له ډیرې مشکل پسندۍ نه کار اخلي اوهغه وخت یې وچولی غوړیدلی وی چې خلک ووایي ((ځوځانونه وژنو)) اوس باید دسعادت ګټلو لپاره د جنګ نغاره وډ نکیږي.

هر چیرته د پولادو برق په چلیدو دی، په هر ځای کښې دبلو لمبولوګي اولوخړې پورته کیږي.

هغه خلک چې ډلې ډلې د خلکو د وژلو لپاره د جنګ میدان ته روان دي د خپلو تورو شپو دروښو لو لپاره د توپونو د خولو لمبو ته ضرورت لري.

داټو ل کاروانه یوازې دقومونو دمشرانو د جاه طلبۍ لپاره دي.

هغوی لاپه موږ باندې خاورې نه وي اړولې چې زموږ په قبرنو باندې ددوستۍ معاهدې کوی.

ځنا وراو مرغان لاد جنګ په میدان کښې زموږ په وینو او هډوکوپسې ګرځې اودغه اقایان یو له بله سلامونه او احترامونه مبادله کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمور په ننني دنیاکښې هیڅ ملت نه غواړي چې یو بل ملت خپل ګاونډ ووینې.

هغه کسان چې ددوی د حکومت دوام زمور د حماقت نتیجه ده هره ورځ د قهر اوکینې احساس زمور په روح کښې تقویه کوي او هغه اور ته لمن وهي چې دوی پخپله بل کړی دی....

ښایي چې له یوه سیوری لاندې ارام کښیناستل دیوې چینې خوړې او به څښل، له یوې ګڼې او ګوري ونې لاندې له خپلو رؤیاسره مشغولا خوند او لذت ولري مګر دنن ورځې انسان له دې ټولو خوندو نه زیات خوند د خپلو ورونو په وژله کښې مومي.

هغه وخت چې سپیدی چوي او د رڼا پیغام جهان ته راوړی، هغه وخت چې دسحر مرغه نغمه سرایي کوي دغه جګړه مار انسان دوژلو او وینو تویولو په فکر کښې وي.او له کینې نه کاراخلي.

(هوګو)

حضرت محمد (ص)

هغه (ص) پوهیده چې دعمر وروستی سلګۍ ده او د ژوند رڼا لکه د مازیګر زیړی لمر درنګ ساعت له سترګو پنا کیږي.

دی به تل په فکر کښې ډوب و او په هیڅا به یې پره نه اچوله.

چې په لاره به روان ؤ، له هرې خوا سلامونه پرې وېل کیده، ده به هم هر چاته په مهربانۍ ځواب وایه.

په زیره کښې یې شل ویښتان سپین نه لیدل کیده او زهیر تیایې ورځ په ورځ زیاتیده.

کله به چې اوښانو اوبه څښلې دی به ورته ودریده او هغه ورځې به یې په زړه ګرځیدې چې ده به دخپل تره او ښان څرو ل.

هروخت به د خدای په درګاه کښې په زار او نیاز مشغول و.

خوراک یې بیخې لږ و او ډیر ځله به یې په نس پورې تیږې تړلې.

پخپل لاس به یې خپلې میږې لوشلې، چې جامې به یې وشلیدې په زمکه به کښیناست او خپل کالې به یې پخپله ګنډل.

د ځوانۍ قوت یې نه وپاته، ډیرو روژو دده بدن کمزوری کړی و. په ډیرو او ږدو ورځوکښې به یې درمضان ټولې روژې نیولې. د درې شپینو کالو و چې ناځاپه تبه پرې راغله.

هغه قرآن چې د خدای له لورې پرې ناز ل شوي و، ټو ل یې ولوست. داسلام بیرغ یې سعید ته په لاس کې ورکړ او هغه ته یې وویل:

دازما دژوند وروستۍ ورځ ده ته په دې پوه شه چې بې له یوه خدایه بل خدای نشته، ته د هغه په لاره کښې جهاد وکړه.

دی ډیر آرام معلومیده مګر نظریې د هغه لوړ پرواز عقاب غوندې و چې د لورې فضا په ترکولو مجبور شوی وي.

په دغه ورځ هم د ی د هر وخت په شا ن دلمانځه لپاره مسجد ته راغی اوپه حضرت علي یې تکیه کړې وه، مومنان او مسلمانان وریسې راروا ن وو او په مخکې یې مقدس بیرغ رپیده.

چې مسجد ته ورسیده رنګ یې الوتی و او خلکوته یې وویل:

ای خلکو! که چیرې دپاک خدای (ج) اراده نه وای مابه له یو ړانده اوناپوه نه څه فرق نه درلود.

چا ورته وویل د خدای(ج) رسوله! هر چا چې ستا بلنه د حق په لورې واوریدله ستا په خبرو یې باور راغی او په ایمان مشرف شو.

کله چې ته دنیا ته راغلې نو په آسمان کې نوی ستوری ښکاره شو او د کسری د طاق درې برجونه و نړیدل.

مګر هغه (ص) خپلو خبرو ته دوام ورکړ او و یې ویل: اوس زما وروستی ساعت رارسیدلی دی او د آسمان پرښتې زما په باب کې مجلس لري.

غوږکیږدئ او واورئ! که ما ستاسو کوم یوه ته کله کومه بده خبره کړې وي هغه دې پاڅیږي او پخوا له دینه چې زه له جهانه لاړ شم ما ته دی بیرته راوګرځوي او هماغه څه دې را ته و وایي.

که مې څوک وهلی وي و مې دې وهي که مې له چانه څه اخستي وي رانه دې واخلي، په دغه وخت کې یې هغه لرګی حاضرینو ته وړاندې کړ چې د ده په لاس کې و، هلته یوه بوډۍ ناسته وه او وړی یې وریشلې هغې چیغه کړه چې ای د خدای رسوله خدای دې له تا سره ملګری وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده (ص) بيا و ويل: اى خلكو! په خداى ايمان لرئ او د هغه حضور ته په تعظيم سرونه ټيټوئ، د ميلمنو پالنه كوئ پرهيز ګار اوسئ او عدالت وچلوئ.

دغه وخت لږ غونډې غلى او په فكر كښې شو بيا يې ورو ورو ګامونه واخستل او و يې ويل: ژوندو خلكو! زه بيا تاسو ټولو ته وايم چې زما د تللو وخت دى ژر كوئ پخوا تر دې چې زه د اجل پياله نوش كړم زما ګناه چې ما كړى وي را په ياد كړئ او هر بد مې چې ستاسو له هر يوه سره كړى وي، له ما نه انتقام واخلئ.

خلك له ده نه غلي او نيولي په خڼك تيريدل، ده د ابوالفدا[1] له خاه نه اوبه را وغوښتلې او مخ و لاس يې و مينځل، يوه سرې ترينه درې درهمه وغوښتل ده سمدلاسه وركړه او ويې ويل: «د حساب فيصله دلته ښه ده نه په قبر كښې» خلكو په ډيره مينه په هغسې نظر لكه چې كوتره يې لري دغه د جلال او عظمت خاوند ته كتل چې ډيره موده د دوئ د داډ او اميد مركز ؤ.

دى (ص) خپل كور ته ننووت ډير خلك د كاله نه د باندې پاتې شوه او ټول شپه يې په ويښه تيره كړه سحر چې سپيدې و چاودې ده و ويل: ابوبكره! زه نور د پاڅيدلو توان نه لرم پاڅيره ما ته قرآن ولوله په دغه وخت كې د ده كور بي بي عايشه(رض) د ده تر شا ولاړه وه.

دى د آيتونو په اوريدلو مشغول ؤ چې حضرت ابوبكر (رض) لوستل، كله به يې په ورو ورو شروع شوى آيت تمام كړ، په دغه وخت كې نورو ټولو ژړل او چا خپله ژړا نشوه ټينګولى.

نژدې ماښام ؤ چې عزرائيل (ع) د كاله په دروازه كښې ښكاره شو او د ننوتلو اجازه يې وغوښتله.

د خداى (ج) استازي و ويل: پريږدئ چې د ننه راشي، په دغه وخت كښې هر چا د ده په سترګو كښې د ده د ولادت د ورځې غونډې يو عجيب ځليدونكى برق ليده.

عزرائيل (ع) ده ته وويل: د خداى (ج) رسوله ته خداى (ج) خپل حضور ته بللى يې.

ده و ويل: زه د حق دعوت ته لبيك وايم له دغه وينا سره دى وريږديده او د يوه آرام نفس په وتلو د ده شونډې بيرته پاته شوې او حق ته يې ځان وسپاره.

«هو ګو»

خيال او اميد

د آسمان په لوېو كښې كومه يوه ډيره ښه ده؟ زه هر ځوك خپلې عقيدې ته پريږدم او پخپله د آسمان هغې لور ته په زړه كې ډير ځاى وركوم چې تل په پرواز كښې ده او خيا ل ورته وايي.... دې ښكې جنۍ ډير ښه هوسونه پخپل پلو كښې راټول كړيدي.

آسمان خپلې دغې هوسناكې او نياز مينې لور ته اجازه وركيده چې هر څه يې زړه غواړي هغه له ځان سره واخلي. دې ښايسته او ګلالۍ جنۍ كله د ګلو تاج په سر باندې ايشى د سوسن امسا په لاس د ګلو او سنبلو په چمن كښې ګرځې بورا ګانو ته د الوتلو لورى او لودن ښيي.

لكه د شاتو مچۍ له ګلونو سره خوله په خوله شي او په شيره يې ځان مړوي.

يو وخت له خورو ورو څڼو سره خپله سپينه ښه زورورې سيلۍ ته سپاري او په دغه حين كښې د سحر د سپيدو سپينه جامه يا د تورې شپې تور كالي اغوندي او هره ګړۍ د خلكو په نظر كښې بيله جلوه لري.

د لوى خداى دغه ښيګڼه بايد هيڅكله هيره نكړو چې مور يې د دغې وفا دارې جاودانې پيغلې په ملګرتيا بر خوردار كړو.

زموږ سرنوشت يې دد ې له سرنوشت سره په يوه ملكوتې پيوند كلك وتاړه چې په غم او ښادۍ كښې راسره وي.

په دغه ښكلې بخشش بايد ډير خوشحاله اوسو او دا ښايسته حوره ډيره وستايو.

د زړه په كوركښې دكور د ميرمنې ځاى بايد ديته پريږدو او ډير پام وكړو چې هغه بد ګذرانه او بدخو يه خواښې يعنې عقل ددې ښكلې نازنينې ناوې زړه ازار نكړي.

او ه يوازې همدغه جنۍ په ما باندې نه ده ګرانه دد ې له خورسره هم زه ډيره ټينګه علاقه لرم.

خورېې له دينه لږ څه لويه او جدې ښانته ده چې «اميد» ورته وايي.

څومره به ښه وي چې دغه مهربانه ملګرې چې له ډيرې مودې زما د سعادت پانګه ده ترهغه وخته راسره وي چې زما دژوند ډيوه مړه شي او ژوند خاتمه ومومي. (ګوته)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له مرګه نه ویرېږم

له مرګه نه ویرېږم، که څوک راته ووايي چې نن شپه مرې زه به ووایم چې د خدای رضا مې قبوله ده، مګر خدای دې نه کا چې څوک راته و وايي دیوه تن ژوند ستا له لاسه تریخ دی.

((کانت))

د غم خوښي

زما دا خبره بې له پوهانو بل چاته مه کوئ ځکه چې ناپوهان بې له ملنډو په نور څه نه پوهیږي
زه غواړم هغه څوک وستایم چې ځانته اور لټوي اولکه پتنګ سره اورته ځان غورځوي.
دعشق په شپوکښې چې دژوند نیا لګې کر ل کیږي او د حیات ډیوه لاس په لاس ګرځي دسپینې سپوږمۍ په لیدلو ستاپه روح کښې یو مرموز هیجان پیداکیږی، ته بیا خپل ځان دتورتم په زندان کښې بندي نه وینې ځکه چې هر ه ګړۍ ديوه مقام ارزو درسره وي.
ته بیا داوږدې لارې او ډګران سفرله غمه خلاصیږي او خپله اروا په بیړه د نور اوصفا چینې ته استوې چې دشوق په لمبه لکه پتنګ ځان ستې کړې.
ترڅو چې په دغه نکته پوه نشې ((مړشه چې ژوندی شې)) په دغه تورتم او تیاره جهان کښې به لکه نوم ورکی میلمه اوسیږې.
(ګوته)

دژوند لوبه

څه موده ما او تا یوله بله زړونه تړلي وو، اوپه غم اوښادۍ کښې ملګري وو.
په وارو وارو مو دښځې او میړه لوبه شروع کړه بې له دې نه چې خبره جګړو او دعووته ووزي.
ډېرځله مو یو له بل سره وخندل، ددوو مینو غونډې مو یو د بل په مخ دمینې لاسونه راښکل، شو خې مووکړه، یوله بله مو خوله واخستله او خوله مو ورکړه.
په اخرکښې مو د ورو په شان په ځنګلونو او کښتونوکښې د الاداد اوپټپټانې لوبه شروع کړه او یوله بله داسې پټ شوو چې تراوسه مو سره نه دي موندلي.
(هاینه)

پوهه

دپوهې قوت ته وزرونه مه پیداکوئ، بلکه څه سرپ وربورې وتړئ.
(بیکن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرچا وځورولم

ځینو پخپل عشق و ځورولم، ځینو په کینه زما زړه ازار کړ.
چا د عشق په زهرو زما ږوږی ولړله.
چا زما د شرابو په پیاله کښې دکینې زهر توی کړه.
مګرله هرچانه هغه چا ډیروځورولم چې نه یې راسره کینه پیداشوه او نه مینه.
(هاینه)

زما ترانې

زما ترانې ټولې په ز هرو لړ لې دي.
ولې به نه وي لړلي آیا تا زما دزندګۍ په جام کښې زهر توی نه کړه؟
زما ترانې ټولې په ز هرو لړې دي، ولې نه وي لړلي ایا زه پخپل زړه کښې په زر هاو ماران نه لرم؟
آیا له دغو ټولو مارانو نه علاوه ته زما په زړه کښې ځای نه لرې ای زما دلداره!
(هاینه)

د هوسونو مرګ

زما هوسونه مړه شو مګر زه لا ژوند ی یم.
ما خپل زړه له خوږو او خوندورو رؤ یاؤ خخه وشکاوه او مړنشوم.
اوس ما ته بې له رنځ تیرولو او غم خوړلونه نور څه نه دي پاته.
زماغلی اوچوپ زړه د همیشه لپاره دامیدو له تودوالي محروم دی
زما د سرنوشت طوفانونو زما دژوند تر اوتازه ګل مړاوی کړ اوس زه یوازې له نا امیدۍ او افسر دګۍ سره مخامخ یم او د نجات
وروستۍ ګړی ته ګورم.
زه هغه وچه پاڼه یم چې منی اوخزان یې لیدلی مګر دا لا په لغړ ښاخ پاتې ده اود ساړه ژمي بادونه یې ریږدوي.
(پوشکین)

د شاعر حال

ترڅو چې د هنر رب النوع تازه طعمه ونه غواړي شاعرغلی او ارام دی.
دی هم د نورو غوندې په خوږو او بو پسې هڅه کوي او د وګړو په شان په ډیرو وړوکارونو باندې بوخت وي.
د ده اسماني سریدنه غلي وي او هیڅ غږ ترینه نه خیژي.
زړه یې له غم اورنځه فارغ وي او د ژوند له مبتذلو خونبیوسره یې تعلق وي.
لنډه داچې د جهان بې هنره خلکو غوندې عادي ژوند لري.
کله چې نا څا په د هنر رب النوع د شاعر په زړه کښې څه واچوی روح یې لکه ګربته چې له درانه خوبه پا څیږي ریږدي او له دغه
احمقانه وخت تیرولو څخه خوابدی کیږی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جهان له عادي شور او غوغا څخه تښتي او خپل سر د خلکو نا څېزه بوټانو ته نه ټيټوي، بلکه په ډېر وقار او ټينګار له دغه عالمه کناره کيږي د ډکو سيندونو په موجونو او د ځنګلوپه شاعرانه زمزمو پسې روانيږي

" پوشکين"

شاعرته

شاعره! د خلکو په ستاينه مه غوليږه! ځکه چې دمدح او تحسين نغاره ژرغلې کيږي.

داحمقانو او بيشعوره خلکو خندا او وينا ته غوږ مه ږده!

تل غلی جدي او ټينګ اوسه!

ته پادشاه يې بايد د شاهانو غوندې په انزواکې ژوند وکړې.

ته خپله لاره مه پريږده او هغه ځای ته ولاړشه چې ستا ازاد طبيعت يې درښيي.

ته د خپلو هغو انديښنو او خيالاتو محصول چې په تا باندې ډېرقدر لري خلکو ته وړيا ورکړه او پخپله دغه بخشش له چانه څه مه غواړه!

اجر او مزدوري مه غواړه ځکه چې ستا مکافات يې له تانه بل څوک تا ته نشي درکولی.

ته پخپله د خپل ځان قاضي يې ځکه چې هيڅوك ستا په باب کښې تا غوندې سختګيرنه دی.

ای مشکل پسند هنر منده! آياته پخپل کارپخپله خوښ يې؟ ايا ستازړه خوشحاله دی؟ که دغسې وي نو بيا څه پروا ده که خلک له تاسره دښمني وکړي او تاته بدووايي.

پريږده چې احمقان د هغه معبد په غولي کښې لاړې توکری چې په محراب کښې يې ستا د نبوغ اور لمبې کوي. پريږده چې دوی د خپلې بې عقلۍ په وجه ستا د ځلاند مشعل پايې ولړزوي.

(پوشکين)

ادب او محبت

پام يې نه و، ددې په ځای چې په ډېر ادب راته تاسو ووايي په ډېره مينه يې راته وويل:

((ته)) په دغه وخت کښې د خوشحالۍ او خوشبختۍ خيا ل زما مضطرب ا وپريشانه روح ونمانځه او عاشقانه مچې يې ترې واخستله.

زه او س د هغې په مخکې ولاړيم او يوه شيبه ترينه سترګې نشم اړولی.

په خوله وايم ای ښکلې پيغلې (تاسو) څومره په ادب ياست مګرپه زړه کښې وايم: ته پرما باندې څومره ګرانه يې.

" پوشکين"

دحقيقت اظهار

که زه د حقيقت په اظهار کښې زيان ووينم پرو انشته خو چې حقيقت زما د چوپوالي په وجه زيان ونه وينی.

" مترلينګ"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر

دمعنی تنده او تلوسه راسره وه.
په چوپه اوغلی بیدیا کښې لالهانده ګرځیدم.
هغه پرښته چې شپږ وزرونه لري له پاسه راکوزه شوه او خپلې ګوتې یې چې له خوب اوخیاله سپکی وې زماسترګوته رانزدې کړې.
ما د وار خطا ګربتې غوندې خپلې سترګې پرانیستې.
د هغې لاس زما دغوږونو له څنګه تیرشو زماپه غوږونو کښې ناڅاپه یو مرموز اواز پیداشو.
همدغه وخت ما داسمان د زړه د ټیپدو اواز واوریده.
د دریاب له موجونولاندې مې د بحري حیواناتو تګ راتګ ولیده.
دکورو په بوټوکښې مې د تاک څانګې اوپانې لیدې چې وده کوي او لوییږي.
پرښته زما شونډوته رانژدې شوه زما هغه ژبه یې رانه پریکړه چې کاریې نیش وهل و.
بیایې پخپلو لاسونو چې په وینولړلې وو یوه بله ژبه زما په خوله کښې کښیښوده.
زما په ځیګر یې تیره توره ومنډله زما ریپدونکی زړه یې راو ایست.
او د اور سوځو ونکې لمبه یې زما په سینه کښې ننویستله.
زه دیوه مړي په شان غلی او بې حرکته دبیابان په شګوکښې پریوتم. دغه وخت مې ناڅاپه خدایي غږ ترغوږه شو چې ماته یې
ویل:پا څیږه ! سترګې وغړوه، د خدای فرمان ته غوږ ونیسه او د اجرا لپاره یې سمدلاسه روان شه له بیابانو نو او دریابونو نه تیرشه
پخپلو اورینتو خبرو د ایمان اور د خلکو په زړوکښې بل کړه!
" پوشکین"

د نیکانو ارمان

د نیکانو لوی ارمان دادی چې دسړو جوړولو په کار کښې برخه ولري که څه هم ددوی کارپټ پاته شي او څوک پرې پوه نشي.
" پوشکین"

قبر او ګل

قبرسره ګل ته ویل:
ای د عا شقانو ګله! هغه د اوښکو څاڅکي چې هره شپه د چرغږ او سحرله سترګوستا په ښکلې بڼه راتوئیږي ته پرې څه کوې؟
ګل وویل:
او ل راته ووایه ! هغه چې ته یې هروخت خپلې ګیډې ته ننباسې څه ورسره کوې؟
قبرووویل:ګله ! زه له هرې اروا نه چې ماته یې سپاري پرښته جوړوم او اسمان ته یې لیږم.
ګل وویل: قبره! زه دغه اوښکې ورو ورو د عطرو اوعسلو په صورت تبدیلوم او خلکو ته یې ورکوم!
" هوګو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

افتخار

دا طلايي سکه چې د دنيا په بازار کښې د افتخار په نامه چلند لري هيڅ ګڼمه.
هو! زه ورته په کرکه ګورم او له پښو لاندې يې کوم.
هغه چې د خپل هنر مزدوري غواړي دټيټ فطر ت خاوند دی.
هغه چې ددغه بازار په سرو او سپينو پسې ليوا ل دی پريږدئ چې دې بې ارزښه سکې ته لاس وغځوي.
داسکه هغه څوک اخلي چې ځان خرڅوي.
که ته غواړې چې دغه خلق وپېرې نوراشه دوی ټو ل ځانونه خرڅوي.
ته بايد دو ئ ته يو مناسب قيمت وټاکې او خپله اميانې وشرنګوې.
که داسې ونه کړې نو د دوئ په تقوی اعتراف کوې.
اياته نه پوهيږې چې دوئ ټول دتقوی خاوندان دي.
افتخار او تقوی تل اوږه په اوږه وړاندې ځي.
ترڅو چې دنيا شته خلق د تقوی بهاپه افتخار تا ديه کوي.
دافتخار دسکې اواز دی چې دنيا يې په پښو دروليې ده.
ماپريږدئ چې د جهان دپرهيز ګارانو په مقابل کښې بدمعامله او سم.
پريږدئ چې زه دافتخار خاوندانو ته هيڅ ښکاره شم.
زه چې ځان د دغسې خلکو په مخکې وينم زړه مې له اندازې نه زيات دحقارت تمنا لري.
زه دغه طلايي سکه چې د جهان په بازار کښې رواج لري او دافتخار په نامه يادېږي هيڅ ګڼمه اوپه نفرت ورته ګورم.
زه او س دافتخار او تقوی غونډې ورو ځيزونو په مخکې نه يم ولاړ.
زه دغه وخت له ډېرو لويو حقايقو سره مخامخ يم چې يا بايد غلې اوچوپ پاته شم يا ډېرې لوېې خبرې وکړم.
ای زما پوهې اوهوښياری! راشه هغه څه ووايه چې د نوروپه فکرکښې نه راځي.
"نيچه"

څه غواړم؟

د ډېرو خلکو له پټ رازونو خبرشوم مګرله ځانه لاخبرنه يم.
زما سترګې ماته دومره نژدې دي چې مانشي ليدای.
زما زړه غواړي چې له ځانه څه قدر لرې شم او خپله خيره ووينم مګر دومره لرې نه لکه چې له غليم نه لرې يم.
اوس زما ډيرنژدې دوستان هم له مانه ډېر لرې دي.
زه غواړم د دوست او دښمن ترمنځ يوه فاصله ولرم ترڅو چې هغه څه په ځان کښې وليدی شم چې په ماکې شته.
اوس پوه شوئ! چې زما زړه څه غواړي؟
" نيچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بډای فقر

لس کاله کيږي چې يو څاڅکی باران په ماباندې ونه وريده.
يوه سړه ورمه په ماونه لګيده د مينې او محبت پرخه زما دزړه په کښت پرېنوته ځکه چې په دغه ځمکه هيڅکله باران نه وريږي.
زما پو هې! زه اوس تاته مخ اړوم او تاته اسره لرم چې په داسې وچکالی کښې ته و چتوب غوره نه کړې.
له تا نه هيله لرم چې زما لپاره روح خوښونکې ورمه، زه خوشحالوونکې پرخه، ژوند پالوونکې او رياشې.
پخوا تردې ماوريځو ته ويل چې زما له کو هستا نه لرې شئ.
ماويل: ای تورو وريځو زما له مخې نه لرې شئ چې د رنا پلوشه په ماباندې ډېره پريوزې او مخه مې ښه رڼا وي.
اوس د هغو وريځوپه لاره کښې دامونه ږدم چې ګوندې يوه شيبه زما په سرباندې سيوری شي او زما خبرواخلي.
پخواله دينه په تريخ حقيقت پسې ګرځيدم اوس دتصادف څښو ته لاس غځوم اوغواړم چې ميلمه پالونکی شم، خپله برخه او دخپل وچولي ليک له ځانه ونه شړم.
نن زرتشت له خپلې سختې نه لاس اخستی دی او لکه تود باد چې کنګل ويلي کوي خپل ملايمت څرګند وي.
تراوسه لاپخپل کوهستان کې انتظار کاږي مګر دغره له لوړې څوکې راښکته شويدی.
له هغو کنګلونه چې تل ترتله ساړه او ترلې پاته کيږي يو قدم راټيټ شويدی ستومانه دی مګرخوشحاله معلوميږي.
غلی شه! چې حقيقت لکه تينګه وريځ زما په سرتيريږي دوريځې له زړه نه يوغير مريي برق ځليدونکی دی.
حقيقت ورو ورو له ډېرو لويو پته پايو او پلو څخه زماپه لورې راښکته کيږي.
راشه! ګرانه حقيقته.
چوپ شه! دا زما حقيقت دی چې په ځيرځير او خواږه اضطراب راته ګوري او کتل يې لکه دستورو کتل جذاب اوشيطنت اميز معلوميږي ته به وايې چې زما د نيکمرغی راز يې پخپل حدس موندلی دی او پوه شويدی چې نن ولې دغره له لوړې څوکې راښکته شوی يم ولې ملايم او ارام يم؟ ته به وايې چې له ليدو اوکتو يې يو ګلرنګه ښامار ما ته خوله وازه کړې ده.
غلی شه! چې زما حقيقت څه وايي:
افسوس دی ستا په حا ل ای زرتشته! ستا حا ل دهغه چاغوندې دی چې سو چه زريې خوړلې وي، اخر به ستا ګيډه خيرې کړي او دغه زربه ترينه وباسي.
زرتشته! ته له اندازې نه زيات بډای، له حده زيات د خلکو سترګې بريښوې او په زړونو کښې ځانته حسد پيداکوې.
زه د ستا د ځليدونکې رڼاپه مخکی دريدای نشم او سيورې ته پناه ورم اوريږدم.
بډايه! ځه ولاړشه! ځه روانيږه ای زرتشته له خپل لمرنه لرې شه! ته غواړې چې له خپلې هغې رڼا نه چې له تاسره ډېره زياته ده نورو ته په لپولپو څه ورکړې.
ته په دې نه پو هيږې چې هغه شی چې له تاسره په رښتيا زيات دی پخپله ته يې.
که غواړې چې چاته څه ورکړې له ځانه تيرشه خپل ځان ورکړه ای زرتشته!
ته وايې لس کاله کيږي چې يو څاڅکی باران په ماباندې نه دی وريدلی، يوه سړه ورمه راباندې نه ده لګيدلې، د مينې شبنم زماپه زړه نه دی پريوتی.
ته دا اسره لرې چې په مينه درته وګوري اوتاښه وکښې.
اياته نه پوهيږې چې ستا د خوشبختی پلوشو او حرارت شاوخوا ځمکه سوزولې ده؟ هغه زمکه چې له بارانه محرومه ده له عشقه هم څه برخه نه لري.
اوس ستا، ستاينه څوک نه کوي، بلکه ته د خپل دسترخوان ډيوټو ټولوونکو ستاينه کوي.
زه تاپيژنم چې ډير فقيربډای يې.
ستا ډير شته تاپه عذابوي، ته خپل ځان په ډيره ورکړه ستومانه کوې. خپلې ارامتيا ته نه ګورې، له خپل ځان سره علاقه نه نيسې.
ستا باطن هميشه هماغه شان په شکنجه کښې دی لکه چې په يوانبارکښې له اندازې اوګنجايش نه زيات غنم واچو ل شي ياپه يو زړه کښې له حده زياته مينه پيداشي. ته خپل ځان قربانوې خو څوک ستا، ستاينه نه کوي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای بې پوهې هوښیاره! که غواړې چې په نوروګران شې باید ډېر فقیرشې.
دا خلک له هغه چاسره مینه کوي چې په زحمت کښې وي هغه چاته یوه مړی ډوډۍ ورکوي چې وږی وي.
ای زرتشته! که غواړې چې چاته څه ورکړې نو خپل ځان ورکړه او له ځانه تیرشه!
زما خبره واوره، زه ستا حقیقت یم!
" نیچه"

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی ښه سړی نه دی.
څو ک چې همیشه د بل دملامتۍ خاطره له ځان سره ساتي دښه زړه خاوند نه دی.

له هرچانه لرې

رټل او رټل کیده یو هم ښه نه ګڼم او له دواړونه کرکه لرم.
د چا اطاعت نشم کولی اوله چانه اطاعت هم نه غواړم.
هغه چې له ځانه نه ویریږي بل هم نه ویروي.
په نورو باندې هماغه څوک حکومت کولی شي چې نورویروي.
زه به څنګه دغه کارته زړه ښه کړم چې د خپل ژوند په اداره هم نه یم خوښ.
زه غواړم چې د ځنګله یا د سیند حیواناتو غوندې یوه شیبه ځان هیرکړم چیرته یوازې کښینم.
له خپلو لرې اوږدو رؤیاو سره مشغول شم.
خپل ځان له ډیر لرې ځایه دلته راوبولم.
له ځانه زړه وشکوم اوبې له ځانه له بل چاسره څه مشغولا و نه لرم.
"نیچی"

د شاعر خوشبختي

دګلې رونق اوښتی دی، دخزان سیلۍ توله ښکلا له ځان سره وړیده، مګرشاعر د تیرو په یاد خپل غم سپکوي.
دی فکر کوي چې له داسې بدایعو نه یوه ښکلې تابلو جوړه کړې چې هیڅ خارجي وجودنه لري.
دی په ریښتیا ډیر خوشبخت دی چې برباد شوی ښایست د خپل خیا ل په دام کښې نیولی اوساتلی شي.
" ایشندرف"

تسلي

دژوند پاڼه زیړه ده، اوس تا تورو خاوروته سپاري ای دخاورو اولاده!
مګر غم مه کوه! ستاله خاورو نه به یو داسې نیالګی زرغون شي چې هرکا ل به نوي ګلونه نیسي او هرپسرلی به ستا په یادو عطر افشاني کوي.
" روکرت"

(c) ketabton.com: The Digital Library

هایيل او قابيل

دقابيل نسله! ته ارام ویده شه! ښه خوره او ښه څکه، تل موړ او خوشحاله اوسه! ځکه چې ژوند تاته په ډېره مينه خاندي.
مګرته ای د هابيل نسله! ته ل عمرپه خواری او بدبختی کښې غوټه اوسه او په زحمت مړشه!
دقابيل اولاده! ډير خوشحاله او سه ځکه چې اسمان تاته په ډيرښه نظرکتلی دی اوته يې خوښ کړی يې.
د هابيل اولاده! ته همدغسې په غمونو، زحمتونو اوسختيو کښې تل ترتله ژوند کوه!
دقابيل زوزاده! خانده اوخوشحاليږه ځکه چې ستا کښت ډيرښه راغلی اوستا رمې کا ل په کا ل زياتيږي.
مګرته ای دهابيل زوزاده ! همدغه شان په لوره شپې سبا کوه اوفرياد کوه.
دقابيل بچيو! تاسې تودو نغريو ته نزدې کښېنئ او ځانونه تاوده کړئ مګر تاسې ای دهابيل بچيانو لکه ګيدړان په سمڅو او غارونو کښې له سړونه وريږدئ او ورپيرئ.
دقابيل نمسيو! تاسو معاشقه وکړئ! او څنګه چې ستاسو سره اوسپين زياتيږي خپل ټبر هم زيات کړئ او هرکا ل نوي اولادونه راوړئ.
مګر تاسو ای د هابيل نمسيانو خپله اشتها وسيځئ او له خپلې کمبلې نه هيڅکله پښې مه باسئ!
دقابيل ټبره! ته د ځنګلوونو د حشراتو غوندې تل خوره او غتيږه!
مګرته د هابيل ټبره! له خپلو اولادونو سره په لارو اوکو څوکښې سر ګردانه ګرځه!
اه دقابيل نسله ! که ته مړ هم شې ستاپه غوښو او هډوکو به ځمکه تياره شي اوکښت به يې ډيرښه راشي مګرته ای د هابيل نسله! په ژوند هم څه حاصل نه لرې او هيڅ لاس ته نه درځې.
مګر ګوره! ای دقابيل نسله! سره له دغو ټو لوشيانو يو لوی شرم هم ستا په برخه رسيدلی دی هغه دا چې ستا په حکومت کښې ((پاله او کرکې دسرنيزې په مقابل کښې مغلوبه ده)).
ته! ای دهابيل نسله دا ځمکه پريږده او اسمان ته وخيژه ځکه چې ځمکه يې ستا لپاره نه ده پيداکړې.
" بودلر"

سخاوت

سخاوت دانه دی چې سړی چاته ډيرڅه ورکوي بلکه په ځای ورکړه سخاوت دی.
"لاربروير"

بې اسرې

يتيم هلک وم، ددنيا له شتو نه مې دوه رڼې سترګې درلودې چې دزړه آرامتياپکې ليدل کيده.
زه په ډېر اميد د لويو ښارونو خلکوته ورغلم مګردوئ ماته څه اعتنا و نه کړه ځکه چې دوی ته ډېر زرنګ ښکاره نشوم.
شل کلن وم چې يوپټ اور زما په زړه کښې بل شو او يو نا څاپه راته ټولې ښځې ښکلې او ښايسته ښکاره شوې زه په ټولو مين شوم مګرېه دوئ کښې يوه هم په ماميئه نه شوه او يوې ته هم زه ښکلې ښکاره نشوم، که څه هم ما وطن او پاد شاه نه درلود مګر بيا هم د جنګ ميدان ته ورغلم چې مړشم خو مرګ قبول نه کړم.
زه اوس نه پوهيږم چې دلته څه کار لرم او د څه لپاره يم؟ ماته دانه ده معلومه چې دنيا ته پخوا له وخته راغلی يم او که وخت رانه تيرشوی دی.
"ورلن "

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلك او شاعر

يوه ورځ هغه لوی اوپراخه میدان هغه لوړ او اوچت غره ته وویل:
ستا په وچولي کښې دژوند نخښه هیڅ نشته، ستا پرمخ باندې همیشه دسیلیو او بادونو څپېړې لګیږي.
په همدغه وخت کښې د اولس خلکو شاعرته وویل: ستا سر وکارتل له خیا ل او اندېښنو سره دی اوستا وجود هیڅ نه دی په کار.
سنګین غره په ځواب کښې و ویل:
زه یم چې ستاله سیني نه هراز بوټې راکاږم. دغرمې سوځوونکې تو دوخه پخپل ساړه دم باندې سړومه، د طوفاني وریځو مخه نیسم. پخپلو ګوتو د واورو بخرې جوړوم اوذ خیزه کوم یې زماله سیني څخه داوبو لښتې روانیږي اوتاته دژوند پیغام دروړي.
شاعر هم خلکوته وویل: پریږدئ چې زه سر په زنګانه کښیږدم او فکروکړم ایا تاسو نه وینئ چې زما د زړه له چینې نه ډېرې خوږې او به راخوټیږي چې دبشر تنده ماتوي.
" ګویته"

انسان

همیشه ویریدل،. په هروخت کښې هیله او اسره لر ل، هرکله دپخوانیو خاطراتو یادونه، دایمي شکایتونه، مسلسله ناراضي، د دروغو په لذت پسې افسوس او ارمان، په حقیقت پسې هیڅکله نه ګرځیدل، خپل ځان له خپل اصلي قیمت نه کله زیات او کله کم ګڼل، یوازې په غم او محنت کښې ځان پیژندنه، او د ګوربه غاړه دژوندپه ماهیت پوهیدل.
دا دی د انسان حقیقت یا لږ تر لږه زما مفهوم او معنی. سره له دغو ټولو خبرو زه پخپل ژوندکښې یو حقیقي افتخار لرم هغه دا چې ددروغو په شهرت پسې هیڅکله نه یم ګرځیدلی.
هیڅکله مې بې دعشق له درشله بل شي ته سرنه دی ټیټ کړی. زه عشق همیشه له ځانه لرې کړی او بیل کړی یم او د ښه نامه تنده یې په ماکې پیداکړیده مګر عشق او افتخار یوه هم تراوسه پورې بې دزړه له غمه نور څه نه دي راکړي.
" الفیري"

په انګلستان کې

دغم داستان بیانو ل او داسې خوک لر ل چې په دغه داستان پوه شي اوخپل پټ غمونه په کښې ووینې دغمجن زړه لپاره ډیره ښه تسلي ده.
یوه وخت دغه تسلي زماپه برخه رسیدلې وه مګر کله چې ما دانګلستان په خاوره کښې قدم کیښوده. هغه وخت چې ماد دې ځای خلک ولیدل چې ډیرو تینګو او تورو و ریځو د دوئ له نظره شین اسمان پټ کړیدی نوزه له دغې تسلی نه محروم شوم دلته هیڅوک نشته چې دزړه په ژبه پوه شي.
اوه! دا ساړه خلک دایخ زړونه چې د خدای له نامه نه هم غافل پاته دي بې له طلاؤ څخه بل خدای نه پیژني او بې له پیسو نه بل شي ته په تقدس نه دي قایل.
کشکې زما دزړه اهونه دومره پورته لاړشي چې د الپ دکوهستان لمنوته ورسیږي ښایي چې هلته داسې خلک ومومي چې دعاشقانو د زړه په غمونو او رازو پو هیږي.
" الفیری "

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوبي

ای دفصلونو او کښتونو پالونکيه!
ای وفادار خدمتګاره! ته د ډیرلوی او ارام قوت ښکارندوی یې.
زه له تاسره ډیره مینه لرم ته په ماباندې ډیرګران یې.
له تاسره دصلح غوښتلو اوعزة النفس روح موجوده ده.
ته لکه یوه خاموشه مجسمه خپلې کروندې ته ګورې اوددې لپاره چې دفداکارۍ وظیفه ترسره کړې پخپله خوښه درانه جغ ته سرټیټوې.
ته دانسان په خدمت کښې دموقر فرمان بردار په ډول خپل عمر تیروې. هروخت چې هغه تاوهې او زوبلوې دې ته ورته سرراګرځوې اوپه صبر او تحمل ورته غلی او ارام ګورې.
ته پوهیږې چې د جهان ودانو ل ستا وظیفه ده.
ته دانسان دتیرې په مقابل کښې څه نه وایې اوشکایت ستا عادت نه دی.
ته سرکښې او نافر مانې نه کوې مګر زه ستا د درد مند روح اواز او روم چې دبخار په ډول اسمان ته خیژي.
زه ستا د درد خفیفه ناله اورم چې داسمانې سرود او د فداکارۍ دسرود په شان په دغه فضا کښې خپریږي.
ستا حقیقت په دغه شنه او غلې کښت کښې ځای لري.
زه تا په همدغه هنداره کښې وینم ای و فادار خدمتګاره!

" کاردوچي"

دټاګور نغمې

(۱)

هغه ماشوم چې ډیرې ښایسته شاهانه جامې اغوستې دي او د جواهرو قیمتي امیل یې په غاړه دی ډیرښکلی ښکاري مګره نورو ماشومانو غوندې معصومانه لوبې نشي کولی او هغه خوشحالي ده هیره کړې ده.
دی چې هرقدم اخلي دا ښایسته جامې یې په پښوکښې نښلي.
له ده سره تل دغه ډارملګری دی چې کالي یې په خاورو نشي ځکه له نورونه لیرې لیرې ګرځي اوبوازې معلومیږي.
دده حرکت ازاد نه دی اوله خاورونه ډیره ډډه کوي.
دماشوم مورې! دماشوم دغه راز پاک ساتل چې دغومره قیداو تکلیف ورسره وي ماشوم ته زیان رسوي او له ډیرڅه یې محروموي.
همدغه شی دی نه پریږدي چې دژوند په صحنه او د انسانانو په ډله کښې داخل شي.

(۲)

چیرته چې زړونه له ډار او ویرې څخه په امن کښې دي او سرونه هرځای ته هسکیدلی شي.
چیرته چې علم اوفکر ازاد دی.
چیرته چې دغه لوی جهان په ورو ورو فکرونو نه کوچنی کیږي.
چیرته چې کلمات د حقیقت او راستۍ له کومې څخه راوزي
چیرته چې بې نتیجې کوښښونه لاس غځوي اومطلب ته رسیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته چې دکار اوعمل لاسونه نه دي ترلي.
هلته چې داستدلال دچينې رڼې اوبه دعنعناتو وچ ځنګله ته لاره نه لري.
هلته چې ذ هنونه او دماغونه نشو ونما کوي.
لويه خدايه! ته ماپه دغسې فردوس او ازاد جهان کښې له خو به روايښ کړه.

(۳)

لويه خدايه! زما مناجات دادی.
د افلاس نيلې زما د زړه نه وشکوه او لرې يې وغورځوه.
ماته توفيق راکړه چې خپلې خوښۍ اومصيبتونه په آسانۍ وزغملی شم.
توفيق راکړه چې غريب او بينوا له نظره ونه غورځوم، اود ډير بې باکه قوت په مخکښې هم سر ټيټ نه کړم.
زه دا توان غواړم چې ددنيا له خسيسو شيانونه ځان وژغورم او خپل قوت خپله مينه ستا خوښې ته وسپارم.

(۴)

بس همدغو مره ارزو راته پريږده چې هر لورته تاپرې وليدای شم.
په هر څه کښې تاووينم او بيله تانه بل چاته خپله مينه وړاندې نه کړم.
هو! زه همدغو مره ارزو غواړم چې يوازې له تاسر ه زما تعلق وساتي نور څه نه غواړم ايکې يوه زولانه غواړم چې ما ستا د رضا پابند کړي. او په دغه نيمګړې ژوند کښې زماسرو کارله تاسره وي.
دا زولانه دمينې او محبت زو لانه ده.
هغه چې له ماسره مينه لرې غواړي چې له هرې خوانه زما مخه ځانته راوګرځوی.
ايا ستا محبت له ماسره دغه راز نه دی؟
ته پو هيږې چې ستا مينه له ماسره ډير ه زياته ده مګر بيا دې هم زه ازاد پرې اينبی يم.
زما دوستان ما ځکه يوازې نه پريږدي چې زه دوئ هيرنه کړم.
ډيرې ورځې وشوې مګر مايو ځل هم ته پخپلو ستړګو و نه ليدې.
که څه هم ماستا نمانځه په ځای نکړه او پخپل زړه کښې مې تاته مناسب ځای جوړنه کړی شو مګر بياهم ستا مينې ته انتظار لرې.

شاعر او پرښته

شاعر: داسمان پرښتې! که زما دسترګو يوه اوښکه او زما د شونډو يوه بوسه ستا لپاره کافي وي زه دا دواړه له تانه نه دريغوم. دا ددې لپاره چې که ته بيرته اسمان ته وخيژې چې زما دعشق ياد ګار درسره وي مګرله مانه دا اميدمه کوه چې زه د هيلې او اسرې لپاره يا د افتخار اوسعادت لپاره حتی چې درنځ اوغم لپاره کومه نغمه سازه کړم.
زه غواړم چې خپله ژبه غلې وساتم او د زړه خبرې واورم.
پرښته: شاعره! دا څه وايې؟ زه خو دخزان سيلۍ نه يم چې اوښکې خپله غذاو ګڼم اودغه دغم اولاد داوبو ځاځکی وبولم.
هغه بوسه چې ته يې ستايې له تانه نه غواړم ځکه چې د بوسې درکولو لپاره زه تاته راغلي يم او غواړم چې ستا دوجود له کښت نه بيحاصله ګياه لرې کړم چې هغه دسستۍ او تنبلۍ بوټي دی او د زړه غم نه دی.
ستاغم يوازې په خدای پورې تعلق لرې.
که ستا غم هرڅومره زيات وي ته د خپل زړه دغه مقدس زخم همدغسې پريږده. پټی او ملهم پرې هيڅکله مه ږده. ځکه چې دبشر دلو يوالي لپاره لوی لوی غمونه په کاردي اوبل هيڅ شی يې دغومره نشي لويولی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعره! ته دا ګومان مه کوه چې دغم دښکلا ادارک ته خاموشي ضرورده ځکه چې له ټولو نه ښکلې نغمه هماغه ده چې ډېره نا امیدي په کښې وي.

دزړو شاعرانو جاویدانه اوازونه زما په یاد دي چې بوده او تنسته یې له اوښکو او اهونو څخه اوبدلې ده.

ماهیخور مرغه سترې اوستومانه دماښام په تیاره کښې خپل ځنګله او ځالې ته راشي او خپل بچي وږي ووینې چې دساحل له څنډې ورته رامنډې ووهي او خولې یې د طعمې لپاره وازې نیولې وي نو دی په یوه لویه تیره کښنې اواسمان ته په ډیر حسرت ګوري.

دی پوهیږي چې بیهوده یې دبیحاصله ساحل او خاموش دریاب په سربانديې دطعمې لپاره پرواز کړی او هیڅ یې نه دي موندلي.

سره له دې بیاهم دی تش لاس نه دی راغلی او خپل خونین زړه ورسره شته چې خپلو بچیوته یې اخرینه طعمه کړي.

دامرغه غلی او ارام په ګټه پریوزي او خپل ځیرې ځیګر خپلو ورو بچیانو ته وړاندې کوي په دغه وخت کښې یې له څڼکه وینې بهیږي او دی دمینې په میومست په ځمکه پریوزي.

په دې فدا کارۍ کښې کله دتدریجي مرګ له شکنجې لاندې سترې شي او ویره ورته پیداشي چې دژوند اخرین رمق له لاسه ورنه کړي نو ځکه نیم ژواندی راپورته شي او خپل وزرونه وڅنډې په دغه وخت کښې چې دشپې وروستۍ شومه وي دوداع یو داسې مرګانی فریاد له زړه راو باسي چې دریایي مرغان له ساحله تښتي اوهغه مسافر چې دسیند په غاړه تیریږي له وحشته ریږدي او خدای ته ځان سپاري.

شاعره! ته په دې پوه شه چې دټولو حقیقي شاعرانو سرنوشت همدغه دی چې دماهیخور مرغه په شان دخپل زړه دوینو دسترخان خپور کړي او خلک په دغه دسترخان میلمانه او خوشحاله کړي.

کله چې شاعران له خاورو شوو اسرو، له رنځونو او غمونو، له عشق او نا امیدۍ نه حکایت کوي ددوی خبرې که هرڅومره ښکلې وي بیا هم له زړونو نه غم نه وړي.

د شاعر خبره لکه تیره توره داسې ده چې په هواکښې حرکت کوي او یوه ځلانده حلقه تشکیلوي مګرپه څوکه کښې یې همیشه دوینو څاڅکي لیده شي.

"الفرد دوموسه "

غم اوخوشحالي

خوشحالي هغه غم دی چې پلو یې له مخه لرې شوی دی.

هغه چینه چې ستاسې خوښۍ او خوشحالۍ ترینه راخوټیږي په حقیقت کښې ستاسوله اوښکونه ډکه ده.

هر څومره چې دغم شوکارې ستاسو د وجود لوښۍ وګروي او ژور ځای په کښې جوړ کړي هغومره په کښې دخوشحالۍ لپاره ډیر ځای پیداکیږي.

ایاستاسو دغه کنډول چې له شرابونه ډک دی دکلا ل په داش کښې په اورباندې نه و ایښی؟

آیا دغه د دروی شپیلۍ چې په اوازېې ستاسې روح خوشحالیږي په تیره تیغ غوڅه شوې او جوړه شوې نه ده؟

کله چې پخپل زړه کښې خوشحالي وینئ که خپل زړه وګورئ دا به درته څرګنده شي چې هماغه څیز چې تاسو یې غمجن کړي یاست تاسې خوشحا له کړي.

کله چې ستاسو په زړه کښې غم پیداشي که پخپل زړه کښې سترګې وغړوئ په دې به پوه شئ چې د هماغه شي لپاره اوښکې تویوئ چې تاسې یې خوشحاله کړي یاست.

ځینې خوشحالي لویه ګڼې او غم وروکې، ځینې غم لوی ګڼې او خوشحالۍ ته په کمه سترګه ګوري، زه وایم دواړه یوله بله بیل نه دي او دواړه یو ځای راځي کله یوله تاسوسره مخامخ کښیني هغه بل ستاسو په بستر کښې ویده وي.

تاسې لکه دترازو شاهین دغم او خوشحالۍ تر مینځ واقع یاست کله چې دتلې پلې تشې وي تاسو غلي یاست.

کله چې زرګر په تاسو باندې خپل زرتلي نو دغم یا خوشحالۍ پله درنیږي او سپکیږي.

" خلیل جبران"

(c) ketabton.com: The Digital Library

پارلمان

پارلمان ددولت زړه دی او د حکومت مثا ل لري چې په ټولو غړو يې فرمان چليږي.
که دماغ له کاره ولويږي سړی ژوند کولی شي لکه ليونيان او احمقان چې ژوندي دي. مګر که زړه کارو نه کړی شي ژوند ختميږي.
" روسو"

ژوند

دامه وايه چې ژوند يو دايمي بزم دی ځکه چې دا خبره احمقان کوي.
داهم مه وايه چې ژوند تل ترتله مصيبت دی ځکه دا د بې زړه او ضعيفو خلکو خبره ده.
لکه چې د ونو شنې څانګې په پسرلي کښې له خوشحالۍ زيږدي خانده!
لکه چې دسيند موجونه په لويو ګټولګيري او فرياد کوي ژاړه!
د جهان ټو ل خوندونه وځکه اوټو ل دردونه وزغمه بياووايه هرڅه چې دي ډير دي مګرله خوب او خيا ل سره شباهت لري.
" پادياماتنوپولس"

قوت اوجرئت

دسيند په اوبوکښې مخ پورته تګ قوت اوجرئت غواړي او داوبو له جريان سره موافق تګ مړه کبان هم کولی شي.
" اسما يلز"

تاريخ

هغه چاته لوی او واړه څه فرق نه لري چې هرڅه ده پيداکړي دي او دټولو خالق دی.
هرچيرته چې هغه شته هرڅه شته او هيڅ ځای نشته چې هغه په کښې نشته.
زه له دومره کوچنيتوب سره چې هيڅ نه يم هرڅه يمه.
ځکه چې د ځمکې، دستورو او د شمسي کا ل اولاديم.
زه له هغې خاورې پيدايم چې دقيصر لاس، دافلاطون ماغزه، دمسيح زړه او د شکسپير نبوغ يې په ذراتو کښې ګډ دی.
" امرسن"

لوړه پايه

په دغه جهان کښې د هرچا د لوړيدو لپاره يوه پله او پايه په کار ده چې هغه درد او الم دی.
" اناتول فرانس"

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبختي

بدبختي ده چې عقل اوپوهه تربيه کوي.

" هوګو"

عقل

که غواړې چې دعقل په زيان او ضرر پوه شې دا ومنې چې عقل هغه قوتونه په سړي کښې وژني چې ژوند پرې ولاړ دی.

ژوندون په عقل او اراده ولاړ دی.

غوښتنه او اراده د هر پيشرفت اصل او اساس دی.

څومره چې عقل زياتيږي هغومره اراده ضعيفه کيږي.

که انسان په هرڅه پوه شي يقين وکړه چې بيا به هيڅ نه غواړي او هيڅ ارزو به ورسره نه وي يعنې اراده به نه لري.

عمل له ارادې څخه پيداکيږي او اراده له ارزو څخه.

دا دواړه له هغه شي سره نه يوځای کيږي چې دحکيمانو او فيلسوفانو په برخه رسيدلي دي يعنې تردد اوتامل.

زه ډيرې پوهې له ژوند څخه عاجز کړې يم.

ناپليون، سزار او ددوئ امثا ل هغه کسان نه وو چې ډيرفکر کوي ځکه يې هغه څه وکړی شو چې زړه يې غوښتل.

" اناتول فرانس "

ترقي او تکامل

زه په دې عقيده يم چې د بشرتکامل به ډير ځنډ انجام مومي.

ددنيا سير ډير بطي دی د بشر نبوغ په تقليد کښې دی دابتکار خونده يې نشته.

لکه چې په فزيک کښې دثقل قانون مو جود دی چې زموږ تعلق د ځمکې له زړې کړې سره ساتي په روان شناسی کښې هم دغه قانون وجود لري او زموږ د لچسپې له زاړه جهان سره ټينګوي.

ګوښتې هم ويلي دي چې خلق لا داصلي ګناه د اتمی برخې په اختراع نه دي بريالي شوي.

" اناتو ل فرانس "

دژوند ضروري شرط

ناپوهي يوازې دنيکبختی لازمي شرط نه دی، دژوند ضروري شرط هم دی.

که موږ په هر څه پوه شو يوساعت هم دژوند تحمل نشو کولی.

هغه احساسات چې ژوند موږ ته ښه ښکاره کوي يا ژوند راته د تحمل وړښيي له دروغو څخه زيږي او په مو هوماتو باندې تغذيه کيږي.

" اناتول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

علم او اخلاق

له علم څخه ديوې اخلاقي نتيجې اميد لر ل ډيره لويه اشتباه ده.

درې سوه کاله پخوا خلک په دې عقيده وو، چې ځمکه دخلقت او پيداکيدو مرکز دی. او نن موږ پوهيږي چې د لمريو ه منجمده ټوټه ده.

اوس پوهيږو چې دستورو په سطحه کښې څه ګازونه سوځي.

په دی هم پوه شوي يو چې دغه جهان چې موږ په کښې د ګرد اوغبار يوې ذرې غوندې يو تل دجوړولو او ورانو لوپه حا ل کښې دی.

موږ ته دامعلومه شوه چې پرله پسې ځينې ستورې پيداکيږي او ځينې له مينځه ځي. مګر دغو خارق العاده اکتشافاتو زموږپه اخلاقو کښې څه تغيير رانووست.

ايا نن ميندې له خپلو بچيانو سره له پخوانه زياته مينه لري؟

يا دغه مينه له پخوانه کمه شوې ده؟ ايا اوس دښکلاپه احساس کښې له پخوا نه څه زيادت يانقصان راغلی دی؟

ايا نن د زړورو قهرمانو په زړه کښې له پخوا نه څه فرق ليدل کيږي؟

ځمکه لويه وي او که کوچنۍ وي د بشر په حا ل کښې څه تغير نه راولي، زمکه لويه ده په دې شرط چې غم او رنځ په کښې وي او عشق موجود وي.

غم اوعشق دغير فاني ښکلا جاوېداني مرکزونه دي.

غم داسې نعمت دی چې قيمت نه لري.

هغه ښيګڼې چې په ځان کښې وينو او هغه څه چې ژوند زموږ په نظرکښې ښه ښکاره کوي د همدې لوی نعمت اغيزه ده.

زمونږ ترحم، شجاعت شهامت، او نورټو ل فضايل اوملکات دهمدغه شي مرهون دي.

اخلاق طبيعتاًپه احساساتو باندې تکيه لري اوبس.

" انا تول افرانس "

فکراو احساسات

تاسې واياست چې دټولو مصيبتونو اوبد بختيو علت زموږ فکردی، که غواړئ چې دفکر په نحوست قايل شئ بايد په قدرت او عظمت کښې يې ډيره مبالغه وکړئ مګرپه دې خبره بايد پوه شئ چې فکر په احساساتو اوغرايزو باندې ډيرلږ تسلط لري.

هغه خلک چې د فکر له تاثير لاندې ډيرزيات راغلي دي هغوئ هم د نوروپه شان متکبر شهواني اوبخيلان دي.

چيرته چې تمدن ډير وړاندې تللی هلته هم هغه کارونه ډيرلږدي چې په فلسفي اصولو اجرا کيږي.

موږ دغرايزو او احساساتو په مقابل کښې دومره ضعيت او ذليل يو چې زه هيڅکله يو داسې شعوري حالت ته نشم قايليدلی چې له طبيعي حالت سره مخالف وي.

" اناتول فرانس "

تمسخراو ترحم

هرڅومره چې د انسان په ژوندانه کښې ډيرفکر کوم هغو مره راسره داعقيده ټينګيږي چې بايد د بنيادم داعمالو شاهد او قاضي تمسخر او ترحم وي.

دادوه ښه مشاوران يوپخپله خندا ژوند زموږپه نظرکښې محبوب کوي او بل پخپله ژړا ژوند راته مقدس ښکاره کوي.

هغه تمسخر چې زه يې لرم بې رحمه نه دی، په عشق اوښکلا باندې ملنډې نه وهي، بلکه ډيرملايم او نيکو کاردی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ده په خندا قهر سړیري او موږته داښيي چې باید د اشرارو او احمقانو په مقابل کښې له تمسخر نه کاروااخلو.
که دا حس له موږ سره نه وي نو زموږ په زړه کښې هرګوره نفرت پیداکیږي.
" اناتول فرانس "

دخلکو انتظار

خلک هر وخت په اجتماعي چاروکښې ډیرو لویو تغیر اتوته انتظار لري.
دا هغه دایمي اشتباه ده چې دغیب ویلو له روح نه یې نشات کړی دی.
زه دا منم چې ژوند په رښتیا بې ثباته دی او ژوندي شیان تل تغییرکوي مګر داتغییر محسوس نه دی.
د دنیا هره ترقي ډیره ځنډنۍ او منظمه ده.
نا څاپي اوسریع تغییرات هیڅکله نه دي پیداشوي اونشي پیداکیدای. ټول اقتصادي تحولات دطبیعي قواؤ په رحیمانه ځنډ انجام مومي.
دا خبره زموږ له احساساتو سره مخالفه وي او که موافقه مګر یو منلی حقیقت دی چې هرڅه هماغه شان دي چې پخوا و.
زموږ اجتماعي وضع د هماغه اوضاعو او کیفاتو نتیجه ده چې دمخه موجود و لکه چې علت اوسبب هغو ا حوالو ته ویل کیږي چې وروسته تردې به موجودشي.
دا تسلسل ترډیر ه وخته دیوه حا ل ثبات ساتي اوپه ژوندکښې نظم او ارامتیا پیداکوي.
دا خبره رښتیا ده چې دغه حا ل نه هغه ارواګاني خوشالوي چې دنورو شیانو ډیره تنده ورسره ده او نه په هغو زړونوکښې خوښي اچوي چې شفقت په کښې نشته. مګر د جهان نظم همدغه تقاضا لري او موږ باید تن ورته کښیږدو.
موږ باید پخپل زړه کښې یو څه حرارت او له ځان سره څه اشتباهات ولرو مګر آني او عجیب وغریب موفقیتونه ونه غواړو او دمعجزې انتظارونه لرو.
" انا تول فرانس "

خطرناك

موږ ته هغه کسان خطرناک ښکاري چې روحیه یې زموږ له روحیې نه مخالفه وي.
هغه چې زموږ خویونه په کښې نشته موږ ورته بد اخلاقه وایو.
څوک چې زموږپه اشتبا هاتو مبتلا نه وي موږ ته شکاک معلومیږي او دا فکر نه کوو چې هغوئ به په نورو شبهاتو مبتلا وي.
" انا تول فرانس "

د ژوندانه مخ اوشا

ژوند لکه دزربفتو توکی مخ او څټ لري. هغه ښکلا چې په مخ کښې شته په څټ کښې نشته. مګر دټوټې اوبدانه(بافت) له مخ نه په څټ کښې ښه لیدل کیږي.
" شوپنهاور "

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليونتوب او حماقت

زه باورلرم چې بشر په هر وخت اوپه هر ځای کښې د خپل مصرف لپاره دجنون او حماقت کافي ذخيره لري.
دا سرمايه هرڅنګه چې وي بې حاصله نه ده.
کله چې ګورم چې يوه پخوانۍ اشتباه ورکه شوه بې له دينه چې په دغه کار خوشحاله شم دبلې اشتباه په باب کښې فکر کوم چې دزړې اشتباه ځای نيسي.
زه په ډير تشويش له ځانه پوښتنه کوم چې ايا دغه نوې اشتباه به له زړې نه ډيره خطرناک نه وي؟ که ښه فکر وکړو زاړه خرافات له نورونه لږ زيان لري ځکه چې هغه د زماني په مرور صيقل شوي دي او ضرر يې کم شوی دی.
" انا تول فرانس "

په ځان باور

هر څوک چې په ځان باندې اطمينان اوباور لري خلک د هغه ملګري کيږي. په ځان باور يو داسې صفت دی چې د هرچاخوښيږي.
خلک له قطعي اويقيني مطالبو سره مينه لري نه له دلايلو سره. دليل اوبرهان د وګړو اندېښنه او پريشاني زياتوي.
اوس ساده ګې خوښوي او په ساده خبرو پوهيږي.
خلکو ته بايد څنګه او څه راز و نه وايو بلکه هو يا نه ورته ووايو اوبس.
" انا تول فرانس "

تعصب

تعصب او عدم اغماض په هرعصر کښې شته.
هرڅه چې زموږ خوښ وي زموږ په نظرکښې لورمعلوميږي او نمانځه يې کوو.
که څوک موږ ته زموږ د بتانو عيب ښکاره کړي خو ابدی کيږو.
خلک په مشکله ديته حاضريږي چې دخپلو عقايدو په منشا اومنبع کښې لږ غوندې ايراد قبو ل کړي.
که چا پخپلو اصولو او معتقداتوکښې غوراو فکرکولی هيڅکله به نه وو معتقد شوي.
" انا تول فرانس "

ځان وپيژنه

دا خبره چې ځان وپيژنه ديوناني فلسفې له حماقتونو څخه يو لوی حماقت دی. موږ به هيڅکله نه ځان وپيژنو او نه نور.
تو ل مشکلات په همدغه ځای کښې دي اوپه همدغي موضوع پورې ارتباط لري.
ددنيا جوړو ل دومره ګران کارنه دی لکه پيژندل يې چې ګران کاردی.
ښايي چې بشري نبوغ يوه ورځ يو نوی دنيا جوړه کړی شي مګر دا تو فيق به هيڅکله ونه مومي چې پرې پوه هم شي.
دبشر په پوهه او نبوغ باندې دا ډيره لويه تعدي ده چې د حقيقت په لټون کښې په کار ولويږي. څه شی چې له پوهې نه په کښې استفاده کيږي د اشياؤ لږ غوندې حقيقت پيژندل او ترينه خوند اخستل دي.
" انا تول فرانس "

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصيت

موږ غواړو چې خپل شخصيت له ځان سره هغه بل جهان ته هم يوسو له موږسره دا عقيده موجوده ده چې که څوک ځان هلته ونه پيژني هرسعادت چې د ده په برخه وي په ده پورې به څه ربط نه لري، بلکه دبل چا مال به وي.
له دينه غافل يو چې زموږ شخصيت دلته په دغه جهان کښې هم محفوظ نه دی او په ژوندانه کښې څو څو ځله يو راز اوبل راز کيږي.
زه چې اوس له اتيا کالونه اوښتي يم له هغه شل کلن، (موريس ميترلينګ) سره هيڅ شباهت نه لرم بلکه هغه هيڅ نه پيژنم.
همدارنګه له هغه لس کلن هلک سره هم مشابه نه يم چې يوه شيبه هم په ځای نه و ناست او تل په لوبه مشغول و.
ما ته اوس هغه پردی اوبيګانه معلوميږي.
هرکله چې په دې نړۍ کښې زموږ شخصيت بدليږي نو بياولې دا انتظار لرو چې هغه بل جهان ته به يې له ځان سره ورو.
" مترلينګ"

بقاء

پسونه دطبيعت دسختيو په مقابل کښې مقاومت نشي کولی. که انسان دغه نوع د خپل خوراک لپاره نه وای ساتلی اوس به يې نسل ورک ؤ. مګر اوس چې دغه حيوان په دنياکښې ژوندی پاته دی څه سعادت يې په برخه نه دی ځکه چې دوژلو او خوړلو لپاره يې ساتلی دی.
هرحيوان او هر يوبوټی چې دلته وينئ، سرنوشت يې همدغه دی. کانې او معدنيات هم دغه رازدي مګر زموږ عمر دومره نه دی چې د دوئ تغير ووينو او په بدبختۍ يې پوه شو.
" مترلينګ"

کب

هغه کب چې يوازې ژوند کوي او هغه کبان چې په يوه ځای کښې ګډ ژوند کوي په يوه اندازه پوهه لري مګر سره له دې ډير کبان شته چې يوازې يوازې نه اوسيږي.
موږ نه پوهيږو چې ددوئ د اجتماع سبب څه شی دی؟
ښايي چې دوئ به د ځينو ځناورو او بلاګانو له ډاره او د ځان ساتلو لپاره يوځای شوي وي مګر همدغه ګډ ژوند او يوځای اوسيدل ددې سبب ګرځيده چې انسان يې ژر ښکار کړي.
" مترلينګ"

هغه چې دنياته رانغله

په مليار‌دونو نطفې ضايع کيږي او په دې باب کښې تاسې ډيرافراط کوئ.
ستاسو ښځې ډيرې لږې نطفې قبلوي چې هغه په انسانانو بدليږي. هغه نطفې چې ضايع کيږي او څه ترينه نه جوړيږي ستاسو دخوابدۍ اوخپګان موجب نه ګرځي.
تاسو ته معلومه ده چې دغه په سلهاؤ زرو مليار‌دونو نطفې چې په هره پيرۍ يا نيمه پيرۍ کښې له دې جهانه ځي او هيڅ ترينه نه جوړيږي دانسانيت توان په کښې شته او بالقوه انسانان ورته ويلی شو. مګر دوئ ته هغه چانس نه پيداکيږي چې موږ غوندې انسانان شي. لکه چې موږ ته هغه چانس په لاس نه راځي چې دمشترۍ کره رانه جوړه شي او هغومره عمرو لرو.
آيادغه بالقوه انسانان د فکري ا ومعنوي ژوند خاوندان وو او که نه؟ که نه وو نو څنګه ورته بالقوه انسانان ويلي شو؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

او س چې دوئ مړه شو او موږ غونډي نشو آیا د دنیا په اوضاعو کښې څه تغیر راغی؟ ایا ددوئ ځای تش پاته شو او هغه کارچې باید دوئ سرته رسولی وای سرته ونه رسیده؟

" مترلینک"

څنګه به یو؟

موږ غواړو چې په هغه بل عالم کښې هم خپل ځان وپیژنو او پوه شو چې ته ((اسمیت)) یې اوزه ((موریس)) یم مګر دانه ده معلومه چې هلته به خپل کوم شخصیت غوره کوو؟

آیاته به داغواړې چې دغه اوسنی شخصیت درسره وي که دزلمیتوب یا دکوچنیتوب ددورې شخصیت.

موږ ته دا هم نه ده معلومه چې زموږ دبدو کارونو سزابه زموږ کوم شخصیتویني؟ هغه به دغه موریس وي چې اوس له اتیا کالو نه اوښتی دی که هغه شل کلن موریس به وي چې بېل شخصیت یې درلود.

په رښتیا چې موږ تراوسه نه یو پوه شوي چې په څه صورت به د خدای حضورته وړاندې کېږو، سپین ږیري به یو که ځوانان اوکه ماشومان؟

" مترلینک"

ستاسو فکر

ستاسې فکر چې هر څه وي تاسو هماغه یاست.

هیڅ امکان نه لري چې څوک له خپل فکره لوی شي یا د خپل فکرله حدودو څخه تجاوز وکړي.

" مترلینک"

که طبابت ترقي وکړي

ښایي چې یوه ورځ طبابت دومره ترقي وکړي چې طبیبان دسړی زړه، سږي او نور زاړه له کاره وتلي شیان بدل کړي او دسر په کوپړۍ کښې هم نورماغزه واچوي.

هرکله چې زاړه ماغزه بد ل شي نو طبعاً دغه حافظه هم نه پاته کیږي چې دتیر ژوند پوهه او معلومات،کینه اومینه یانور خاطرات په کښې ساتلي دي. چې دا حافظه لاړه شي هغه شخصیت هم درومي چې له دغې حافظې سره ټینګ تعلق لري.

په دغه صورت کښې بیا څوک خپل ځان نشي پېژندلی او په دې نه پو هیږي چې زه څوک یم؟ یعنې دده او دیوه مړي ترمنځ به څه فرق نه وي مګر څیره او تنه به یې په کو څو اوبازاروکښې حرکت کوي.

دازیان چې دمغزو له بدلون څخه سړي ته رسیږي دمرګ او مړینې له زیانه کم نه دی. دغه جسد چې وروسته تردې دلته اوهلته ګرځي هغه پخوانی سړی نه دی بل څوک دی. هرتندر چې په ده پرېوزي په هغه پخواني شخص پورې څه تعلق نه لري بلکه په یوه بل نا اشناسړي پورې ربط پیداکوي.

" مترلینک"

څه غواړئ؟

که پاک خدای له تاسو نه پوښتنه وکړي چې څه غواړئ؟

تاسو به په ځواب کښې څه ووایاست؟

آیا داسې ژوند به وغواړئ چې تل ترتله وي او هیڅ زړښت او هیڅ راز بدبختي هیڅ تغیر په کښې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغسې ژوند خوعيناً د هغه غټ کانې حا ل ته ورته دی چې په مليونو کاله په يوه ځای پروت وي اوهيڅ تغير اوتحول په کښې نه راځي.
زه يقين لرم چې که تاسې د جاويداني عمرپه حقيقت پوه شئ . هيڅکله به يې له خدايه ونه غواړئ.
جاويداني سعادت هم د جاويداني عمرپه شان دی په بل عبارت جاويداني بدبختي ده.
" مترلينګ"

پوه او ناپوه

دا چې پوه او نا پوه يو دبل په ژبه نه پوهيږي سبب يې دادی چې پوه په هغه شي بدليږي چې دی پرې پوه شوی دی.
دی هغه څه نا پوه ته نشي ويلی چې دده په زړه کښې ځای لري.
که تاسې يوه ورځ د جهان په اسرارو پوه شئ پخپله به هماغه اسرار شئ اوماته به د خپل زړه خبرې نشئ کولئ!
" مترلينګ"

ليونی

ماته وايي ته هم ليونی شوی يې لکه ځينې فيلسوفان چې په اخرعمر کښې ليونيان کيږي او چټيات وايي.
ښايي چې زه ليونتوب قبو ل کړم ځکه چې تراوسه پورې لا د ليونتوب او هوښيارۍ ترمينځ عقلاني تفاوت نه دی موجود مګرتاسو چې هوښياران ياست فکر وکړئ چې څه وايئ؟
" مترلينګ"

مرګ

که مرګ په دنيا کښې نه وای هيڅابه دژوندانه درانه بارته غاړه نه وای ايښی همدغه دمرګ ويره دده چې موږ ژوند کوو او د دغه دار په وجه تر زړښته پورې د ژوندانه پيتی په اوږو ړو.
" مترلينګ"

روح

که له مانه پوښتنه وکړئ چې روح څه شی د.ی؟
زه تاسو ته څه ځواب نشم ويلی.مګرله تاسونه به پوښتنه وکړم چې جسم څه شی دی؟ هر کله که موږ جسم يا ماده وپيژنو دروح په پيژندلو به هم بريالي شو مګر اوس چې يو هم نه پيژنو بايدپه دې باندې ځان خوشحاله کړو چې روح د جسم حرکت دی او جسم دروح شکل اوصورت دی.
" مترلينګ"

افلاطون

که د يونان افلاطون څه دپاسه دوه زره کاله پس موږ ته راشي موږ به کومه موضوع ده ته وړاندی کړو چې دده دتوجه وړوي او دی څه قدرته حيران کړي؟
په اخلاقي، اجتماعي اوسياسي لحاظ که موږ مريتوب لغوه کړی دی خو څو ډوله بل راز غلامي پيداشويده چې هغه ځای يې ډک کړيدی موږ کوم نوی شی نه لرو چې هغه ته يې وړاندی کړو.
زموږ سياسي، اجتماعي او اخلاقي دروغ د هغه لپاره کوم نوی مضمون نه دی او اوسنی سلوک هغه ته څه نويتوب نه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په فزیک، شیمی، ژوند پیژندنه، طبات او جراحي کښې چې څه کشفیات شوي دي په او ل کښې به دی په تعجب کښې واچوي مګر ددې لامله چې هغه ډیر موشګاف او ځیر کیدونکی دی ډیر ژر به پوه شي چې زموږ کشفیاتو دروح لپاره کومه نوې غذانه ده پیداکړی او د اسرارو له مخې پرده نه ده پورته شوې.

څه شی چې د هغه پوره توجه ځان ته راګرځولی شي هغه بې سیمه موجونه دي چې په یوه شیبه کښې هر ځای ته غږ رسوي، ممکنه ده چې دغه شی د ده ارتباط له هغو اسرارو سره پیدا کړي چې په مبهم ډول یې پخپلو کتابونوکښې ورته اشاره کړیده.

په هر حا ل کوم دتوجه وړشی چې په دوه زره کالوکښې موږ کشف کړیدی همدغه دی چې دعلت په ادراک یې لا نه یو موفق شوي او دانه ده معلومه چې دوه زره کاله وروسته به دتوجه وړ څه شی کشف کړو.

" مترلینګ"

زموږپوهه

موږ د فولادو په یوه ترلې خونه کښې ژوند کوو چې دوه وړوکي سوري لري او بس. له یوه سوري نه لږ غوندې رڼا راځي او له بل نه لږ غوندې او از راننوزي. موږله همدغو دوو سوریو څخه د جهان او ضاع معلوموو او همدغه وجه ده چې بې له رڼا او بې له غږه په نور څه نه پوهیږو.

" مترلینګ"

بدې خبرې

بدې او ناوړه خبرې چې زیان او ضررلري ډیرې ژر خپر یږي ښې او حسا یې خبرې چې فایده په کښې وي ژرنه خپریږي.

هو! بدې او ناکاره خبرې لکه تلونکې اوخپرونکې ناروغي له یوه نه بل اوله بل نه بل ته ځي.

ښې خبرې لکه صحت او روغتیا له یوه نه بل ته نه درومي.

" مترلینګ"

انساني سلوك

انسان باید هغه مینه چې له نورو سره یې کوي له ډیر لوړ ځایه واخلي اوپه ډیر لوړ همت له نوروسره وچلیږي.

ترڅو چې ممکنه ده چې خلکو ته دعشق په نظرو ګوري نه ښايي چې د خپل ترحم او شفقت سیورى په چا باندې وغورځوي.

تر څو چې دعدالت له مخې چاته څه ورکولی شي نه ښايي چې د احسان له مخې چاته څه وبخښي.

ترڅو چې د چا احترام کولی شي نه ښايي چې د هغه دلجويي ا و دلداري وکړي.

" مترلینګ"

انساني کمال

هغه لوی کما ل چې دتحو ل او تکامل په لاره کښې د ژوندیو شیانو په برخه رسیدلی دی قلبي عواطف دي چې په انسان کښې لید ه شي. که څوک غواړي چې له حیواناتو نه لري وي باید دغه عوطف چې رحم، مروت، کرم، شجاعت او نوعه پرستي ده په ځان کښې ورو زي.

" داروین"

(c) ketabton.com: The Digital Library

د فکر روزنه

څه شی دی چې په بشرکښې ژورفکرونه روزي؟
علم او پوهه نه ده، کارنه دی، دعواطفو او احساساتو هیجان هم نه دی یوازې رنځ اومشقت دی چې دانسان په فکر کښې ژوروالی پیداکوي او ښایي چې د همدې له امله په دنیاکښې غمونه او رنځونه ډیر شوي وي.
" هیز"

ښکلیتوب

کله چې ښکلیتوب د دعوی لپاره راولاړ شي دهر ناطق ژبه کلي کیږي.
" شکسپیر"

ښایست

ښایست هغه میلمه دی چې په هر کورکښې قدر او عزت لري.
"ګوټه"

سیاست مدار

که یو سیاستمدار جنایت وکړي ښایي چې عفوه شي مګر که د خبط مرتکب شي نو دعفوې وړنه دی.
" بیسمارک"

غولول

ټول تریوه وخته غولیږي ځینې د همیشه لپاره هم غولولی شئ مګر ټول د همیشه لپاره نه غولیږي.
" ابراهام لینکلن"

فکرپه شعر کښې

فکر باید په شعر کښې داسې پټ وي لکه غذایي خاصیت چې په میوه کښې پټ دی. میوه هم غذا ده مګر لذیذه چې د خوړلو په وخت کښې بې له لذته د بل شي احساس نه کوو. خوبدن ترینه غذایې ماده اخلي او دغه غیر محسوسه غذاپه لذت کښې پټه ده
" پل والري"

بدبختي اوشعر

دبدې ورځې خاوندان د مصیبت اوناکامي په وخت کښې شعرته مخه کوي او څه چې دوئ له رنځ اوغم نه زده کړی وي په اشعارو کښې یې نوروته وړاندې کوي.
" شللی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق او سعادت

هغه څوک ډیر نیکبخت دی چې خدای ورته داسې زړه ورکړی دی چې دعشق او سوزو ګداز لایق دی.
چا چې دعالم او ضاع او د انسان زړه دعشق په دوه مخیزه هنداره کښې نه دی لیدلی هغه هیڅ حقیقت نه دی لیدلی او په هیڅ نه دی پوه شوی.

" هوګو"

پوهه او عشق

پوهه دعقل په غیر کښې پرورش نه مومي بلکه دعشق په لمن کښې وده کوي د پوهې نیالګی باید دعشق په ګلدان کښې وکر ل شي او د احساساتو په اوبو ابیاری شي.

" مترلینګ"

ښوونځی

دعلم او پوهې هرښوونځی چې پرانیستل کیږي دزندان دروازه تړل کیږي.

" هوګو"

دفکر پانګه

دفکراو پوهې ټوله پانګه باید یوه روحي او اخلاقي عظمت ته تسلیم شي.

" مترلینګ"

معرفت

معرفت هغه شی دی چې وروسته د هر څه له لوستلو او د هر څه له هیرولو نه په دماغ کښې پاته کیږي.

" ادواردهریو"

علم او علما

علم له خطا څخه خلاص دی مګرعلما تل په خطا کښې وي.

" اناتول فرانس "

ځان ښودل

یا ځان هغسې وښیه چې یې یا هغه شان اوسه چې ځان ښیې!

((بایزید بسطامی))

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښه کار علت

که زموږ د ښوکارونو علت اوسبب څرګندشي ډېرکسان به پخپلو ښوکارو نو خړ اوخجل شي.

« ریواردل»

تاج اوقلم

تر څوچه دادب قلم زما په لاس کښې دی هیڅکله به ونه وایم چې ولې مې شاهي تاج په سربانديې نشته.

" ولتر"

مطبوعات او تاریخ

مطبوعات د اوسني تاریخ اساس او بنیاد دی. موږ باید خپل تاریخ مشوش نه کړو. څوک چې دمطبوعاتو ازادي محدودوي دوطن اوملت تاریخ ته زیان رسوي.

" پوانکاره"

حکومت او روزنامه

که له مانه پوښتنه وکړئ چې په وطن کښې بې روزنامې حکومت وي که بې حکومته روزنامه؟ زه به هر ګوره دوهمه خبره غوره کړم

" جفرسن"

دځان سعادت

که یوازې خپل سعادت وغواړو څه ګرانه خبره نه ده مګر موږ غواړو چې له نورونه زیات مسعود شو او دا کار ډېرمشکل دی ځکه چې نور هغو مره مسعو د نه دي لکه چې موږ یې تصور کوو.

" نتسکوی"

ځان مسعود ګڼل

یوازې داکافي نه دی چې دسعادت خاوندان شو بلکه په دې پوهیدل په کاردی چې موږ د سعادت خاوندان یو.

" مترلینګ "

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجبار او اختیار

څومره چې دوجود مرتبه او درجه لوړیږي هغومره اجبار کمیږي او اختیار زیاتیږي. همدغه سبب دی چې د کاڼي مجبوریت له بوټي اونیالګی نه زیات دی او حیوانات له نباتاتو نه هم زیات اختیار لري. انسان بیاله حیوان څخه هم پورته دی او ډیر اختیار لري.

"بوترو"

عقل اوزړه

عقل دزړه په خوښه کارکوي او زړه ته ګوري. هغه څه چې زړه یې نه غواړی عقل په کښې لاره نشي پیداکولای. یعني زړه په سرباندې حکومت کوي او سر په زړه حاکمیت نه لري.

" شوپنهاور"

کینه او مینه

کینه اومینه د نفسي احوالو او کیفیاتو له اختلافه پیداکیږي اوپه عقل پورې څه اړه نه لري.

" شوپنهاور"

احتمالي مصیبت

هرڅه پخوا له وخته په نظرکښې نیو ل او لرې کتل ښه کاردی مګر دسباورځې په احتمالي مصیبت نن غمجن کیدل ښه کارنه دی. له دینه چې په هواکښې ځانته زندان جوړوو ولې یوښه قصرنه جوړوو.

لیاقت لرل

لیاقت لرل او کوم ځای ته نه رسیدل له بې لیاقته رسیدلو نه ښه وي.

شهامت

که بتان مات کړې کوم سترکار دې نه دی کړی.

حقیقي شهامت دادی چې پخپل ځان کښې دبت پرستۍ خوی ورک کړې.

((نیچې))

لوی خلک

لوی خلک لکه سیندونه خپل هدف ته بې لارې درومي او ددوئ شهامت همدغه دی چې له ګرانو اوپرپیچه لارو څخه نه ډاریږي.

" نیچې"

(c) ketabton.com: The Digital Library

اجتماع

په اجتماع کښې دا خل شه؛ ځکه چې په جمعیت کښې سړی صیقل کېږي او ټینګېږي.
یوازیتوب سړی ملایم کوي او فاسدوی یې.
" نیچې"

د جنګ اساس

دغلیم غولول دجنګ اساس دی ځکه زما هغه پټه زغره چې ما اغوستې ده دګیدړ پوټکی دی.
" نیچې"

نجیبه غریزه

هغه غریزه چې له ټولو غرایزو نه نجیبه ده نجابت یې په ډېر احتیاط زیاتوه یعنې په هرکیلو محبت چې له نورو سره یې لرې یوګرام نفرت له ځان سره زیات کړه.
" نیچې"

شهرت اوشرافت

که په افتخار اوشهرت پسې ګرځې نو زما پند مه هیروه! هغه دا چې له شرافت نه لاس واخله!
" نیچه "

هدیه قبلول

زه د هغه چاله خوشبختی نه خبرنه یم چې دخلکو له لاسه هدیه قبولي. ځکه چې له ماسره داعقیده موجوده ده چې له هدیې قبلولونه غلاښه ده.
" نیچه "

هیرول

هرڅه هیرکړه هر څه هیرکړه هیرول ډېرلوی هنر دی!
هغه دروند بار چې له تاسره دی له ځانه وغورځوه.
که غواړې چې والوزې که ارزولرې چې له لوړو او هسکو څوکو سره آشنا شې درانه اوسنګین شیان سیندته وغورځوه.
دغه دی سیند هله ژرشه خپل ځان سیند ته وغورځوه د هیرولو هنر ډېرلوی هنر دی.
" نیچه "

ځان غوښتنه

خود خواهي او ځان غوښتنه په مطلق ډول له ژوند سره موافقت نه کوي.
یوازې ځان غوښتل په حقیقت کښې ځان محدود کول او له ځا نه څه کمول دي.
که جود او فیض نه وي ژوند نشته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حقیقت کښي بشپړه اوکامله خود خواهي په پوره غیر خواهي کښي پټه ده او اخلاق هیڅکله انفرادي کیدلی نشي.
" ژان ماری کویو"

مکررات

په دغو ګڼو لیکنو کښي چي علم او پوهه ډیره زیاته ښیي څه وینئ؟
سترګي وغړوئ اوښه وګورئ چي غیر له مکرراتونه نور څه وینئ؟
ایا دا ټولي خبري چي په یوقسم موضوعاتوکښي اورئ بې دسبک او انشا له تنوع او بې دشواهدو او مثالونو له رنګینۍ یا د چاپ له ښکلیتوبه نور څه لري؟
ددي خبرو حقیقي تاثیر، عمق او ارزښت همدغه دی چي په راز راز پیرایو کښي بیا بیا ویل کیږي او له یوې مخه په بل مخ اوړي.
نو په دغه ظاهري ثروت کښي فقر او لوړه پټه ده او په دغه روژه کښي دمړښت احساس کیږي.
" بیکن "

نیکي

په سترګوکښي دلیدلو قوه یوازې نه ده کافي.
که زمونږ سترګي بینا هم وي او په اشیاوکښي رنګونه هم موجود وي بیاهم رڼا ته محتاج یو او په تورتم کښي څه نشو لیدلی.
همدغه رڼا ده چي دلیدلو قوه له اشیاوو سره مربو طوي او ددې باعث ګرځي چي موږ څه ووینو.
لمرپخپله دلیدو قوه نه ده دلیدو وسیله ده دهمدغې وسیلې له برکته موږ د بینایي احساس کوو.
ته په دې پوه شه! چي لمر د نیکۍ ثمره ده او نیکۍ سره شباهت لري. هماغه نسبت چي په لیدلي جهان کې یې دبینا یي قوت له لیدلو شیانوسره لري د ادراک په جهان کې بې دفهم قوه هم له هغو شیانو سره لري چي دپوهیدلو وردي.
څنګه چي په تیاره کې څه نه لیدل کیږي او سترګې رڼا ته اړې دي روح هم هغه څه نه ویني چي دحقیقت رڼا پرې نه وي پریوتې.
څه شی چي د معرفت وړشیان په حقیقت پورې مربوطوي او روح ته دپوهیدو استعداد ورکوي دنیکۍ تصوردی چي دعلم قوه له لمر سره مشابه وګڼي مګر که لمر یې ګڼي نو لویه اشتباه کوي. همدارنګه د ادراک په عالم کې انسان حق لري چي علم او حقیقت دنیکۍ نظیر وګڼي. مګرکه عین نیکي یې ګڼي دا هم اشتباه ده ځکه چي دنیکۍ مقام له دینه ډیرپورته دی.
لمر لیدل شوو شیانو ته یوازې دلیدل کیدو قابلیت نه بخښي بلکه په پیدا یښت او نشو و نماکې یې هم تاثیر لري او غذا ورکوي.
همدغه شان دپوهیدلو وړشیان له نیکۍ نه یوازې همدغه استفاده نه کوي چي د پوهیدلو وړ وګرځي بلکه په ماهیت اوپیدا یښت کې یې هم د خل لري.
" افلاطون "

دطبیعت قوانین

دطبیعت قوانین واجب او ضروري نه دي. د جهان اصل او اساس تغیر او حرکت دی هرکله چي دغه تغیر مکررشي نوعادت وګرځي او دقانون نوم پیداکړي.
دیوه خوړ او به په اول کښي یوه معینه مجرانلري او د خپل جریان په وسیله ځانته لاره اومجر اپیداکوي وروسته بیادغه مجرا داوبو دسیر او حرکت قاعده اوقانون بلل کیږي. ډیرامکان لري چي دغه مجرا بدله شي او یوه بله مجرا ورته پیداشي. په همدغه لحاظ دطبیعت چارې دیوه معین اوضروري قانون تابع نشو ګڼلی.
" بونرو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

انساني تکليف

ښه نيت او نيکه اراده د خير اونيکۍ مبدا ده.
نيکه اراده اوښه نيت دادی چې انسان خپل تکليف وپيژني او پيروي يې وکړي.
تکليف بايد خاص دتکليف لپاره په ځای کړشي يعني دګټې اوزيان لحاظ په کښې نه وي.
تکليف هغه عمل دی چې د يوې کلي قاعدې متابعت لپاره وي او محض د قانون په احترام اجرا شي.
هغه څوک چې يوکار دقانون لپاره کوي او هغه چې کار يې له قانون سره موافق وي يو راز نه دي.
ددوهم سړي عمل ته مشروع ويلی شو مګر خير او اخلاقي عمل ورته نشوويلي. ددې لپاره چې ديوه سړي کارا خلاقي ارزښت پيداکړي يوازې دا کافي نه ده چې عمل يې له تکليف سره موافق وي بلکه دا لازمه ده چې دتکليف لپاره وي.
ډيرامکان لري چې يوکارښه وي مګر اخلاقي نه وي لکه ديوه سوداګر صداقت او راستي چې دتجارتي منفعت او اعتبار پخولو لپاره وي نه د تکليف لپاره.
د ځان سانته له تکليف سره موافق کاردی مګر ددې لامله چې طبيعت ورته ميلان لري اخلاقي عمل ورته نشوويلی.
هغه څوک چې ډير زړه سواندی وي او د رقت په وجه له چاسره احسان کوي ښه کوي مګر اخلاقي عمل نه اجراکوي که همدغه سړی له خلقو نه جفا و ويني زړه به يې سخت شي او له احسانه به لاس واخلي. مګرکه څوک له خلکونه جفا ګانې ويني او دتکليف په ځای کولو لپاره احسان کوي هغه يواخلاقي عمل اجراکوي.
" کانت "

ژوند

ژوند زما په نظرکښې غوښتل دي او هره غوښتنه له يوه احتياج يا محروميت څخه پيداکيږي يعني له غم او درد څخه.
که ديوه سړي هره آرزو په اسانه اوسمدلاسه حاصله شي کسالت ورته پيداکيږي چې له رنځ اوغم نه لوی مصيبت دی.
دانسان ژوند هميشه دغم او کسالت ترمينځ واقع دی.
سړی چې هرڅومره له غم څخه لرې شي هغومره کسالت ته نږدې شي. په هره اندازه چې موږ له کسالت نه ځان وساتو په هماغه اندازه له غم سره قرابت پيداکوو.
دا دوه آفتونه يو دبل ضد دي که انسان له يوه څخه خلاص شي د بل په منګولوکښې لويږي.
څنګه چې غم او رنځ له احتياج او محروميت څخه پيداکيږي کسالت له راحت او رفاهيت څخه پيداکيږي.
هر چيرته خواران اوغريبان له احتياج او محروميت سره په جګړه اخته دي او بډايان له کسالت سره په مجادله کښې دي.
همدغه کسالت دی چې دعيش او راحت خاوندان يې په ښکار او قمار په افيونو اونورو نشو مشغو ل کړي او مجبورکړي دي يا يې ددوی مخه تزييناتو او تجمل ته ګرځولې ده.
دانسان استعداد اوقوت دا غواړي چې احتياج او محروميت لرې کړي او د ژوند په جګړه کښې په کارولويږي. نوکله چې احتياج اومحروميت له مينځه لاړشي او په دغه مبارزه کښې معطلي راشي دغه عاطل قوت پخپله يـو مونډ پيښې شي او انسان مجبـور کاندې چې بيهوده يې صرف کړي او له کسالت څخه ځان وژغوري.
((کرلوس)) دبډايانو بدبختي داسې بيانوی:
((يو د دې لپاره چې له کسالت نه وتښتي خپله ښايسته ماڼۍ پريږدي اوپه تفريح پسې يوه خوا او بله خوامنډې وهي. بل په ډيره بيړه له خپلې ښځې او اولادونو څخه چيرته لرې دروميي مګرمقصد ته نه رسيږي او بيرته له هماغه دښمن يعني کسالت سره بياکورته راځي او چاره ترينه ورکه وي)).
" شوپنهاور"

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیرول

هغه څوک چې څه نشي هیرولی نه سړی نه دی، څوک چې هیمشه د بل دملامتیۍ خاطره له ځان سره ساتي دبنه زړه خاوند نه دی.

حکمت او سعادت

ارسطووایي: حکیم او عاقل هغه څوک دی چې خپل غمونه او دردنه لرې کړي نه دا چې په ډیرو لذتونو پسې هڅه وکړي.

زه هم دحکمت ډیره ټینګه اوقوي پایه همدغه ګڼم چې سړی له غمونو او دردونو څخه وتښتي نه داچې په لذت پسې منډه واخلي.

یعنې سعادت په هغه ګریز (تیښته) کښې دی نه په دغه شتاب (هڅه) کښې. هغه کسان ډیر غولیدلي دي چې ارزوګانوته رسیدل سعادت ګڼي ځکه چې له ارزوګانو سره وداع کول اوبې نیازی ته رسیدل سعادت دی.

هر څومره چې د خواهشاتو تله سپکه وي انسان هماغومره سعادت ته نژدی وي.که حقیقت ته وګورو یو روغ او جوړ فقیر له یوه رنځورغاړي بډایی څخه ډیر نیکبخته دی.

سقراط وایي: ډیرکسان دي چې نه جواهر لري نه سره اوسپین نه یې ډیرښه لباس په غاړه کښې شته نه په لورو ماڼیو اوښو قصرونو کښې استوګنه لري مګرسره له دې له بډایانو نه خوشحاله ژوند کوي.

شکسپیروایي: ځینې کسان لکه توتیان داسې دي چې د خندا یوه وړه منظره ووینې خوله یې له خندا نه نه راټولیږي.

ځینې نور داسې غمجن دي چې هیڅ راز مسخرې او د خندا نندارې یې نشي خندولی.

دا زموږ خپل خوی او طبیعت دی چې زموږ دژوند اوسعادت اساس ګڼل کیږي.

موږ باید دسعادت تومنه په ځان کښې ولټوو او په دې پوه شو چې دهرچا نیکبختي پخپله په ده پورې مربوطه ده.

په ځان باندې اتکا او نورو ته نه متوسل کیده، له ډیرو قیدونو او احتیاجاتو څخه ځان خلاصول او خپله ازادي زیاتول سعادت دي.

هغه څوک چې په باطن کښې غني دی له خارجي جهان څخه یوه منفي هدیه غواړي او بس چې هغه فراغت دی.

د هغه مهمه ارزو داده چې له خلقونه لرې اوپه ځنګ وي چې په دغه وسیله له ځانه استفاده وکړی شي

لوی خلک له هر څه نه فراغت خوښوي او خپلې ازادۍ ته ډیره توجه لري یعنې همدغه سعادت ګڼي.

ارسطووایي: سعادت په فراغت او ازادۍ کښې دی.

سقراط هم ازادۍ او فراغت سترنعمت ګڼلی دی.

څومره چې د یوه سړي فکري او عقلي پانګه زیاتیږي هغومره یې تعلق له دنیا نه او د دنیا له خلکو څخه کمیږي.

هغه بیا خپل سعادت د دنیاپه نعمتونوکښې نه لټوي بلکه له معنوي لذتو نو څخه خونداخلي او حقیقي سعادت ته رسیږي.

" شوپنهاو"

انشا

د هرلیکونکي انشا د هغه دفکر آیینه ده.

که غواړئ چې د یوه لیکونکي حقیقي ارزښت ځانته معلوم کړئ دیته مه ګورئ چې ده څه موضوع کښې فکر کړی دی یا دده دفکر محصو ل څه شی دی.

دیوه مؤلف اولیکونکي دمقام پیژندلو لپاره همدغه کافي ده چې موږ پوه شو چې ده څه رازفکر کړی دی او دفکر کولو طرزیې څنګه دی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هرليکونکي انشا ٔ لکه خميره داسې ده چې مختلف شکلونه او صورتونه قبلوي مګر داصورتونه که هر څومره مختلف وي بيا هم خميره يوه ده.

" شوپنهاور"

مطالعه او تفکر

څنګه چې ډيره زياته مطالعه فکر وسعت او ودې ته نه پريږدي ډير ليکل اوډير لوستل هم د حقايقو دمعرفت مخه نسي.

ددنيا ډيره لويه کتابخانه چې بې نظمه او بې ترتيبه وي هغه ارزښت نه لري چې يوه کوچنۍ منظمه کتابخانه يې لري.

همدغه راز ډيره زياته پوهه چې په ذهن اودماغ کښې ښه هضم شوې نه وي له هغو لږو معلوماتو نه لږ قيمت لري چې په جزئياتو کښې يې ډيرغوراو دقت نه وي شوی.

په حقايقو باندې سړی هغه وخت پوهيدلی شي چې دعليت په قانون پوه شي او په جزئياتو کښې مطالعه ولري.

څنګه چې انسان مطالعې ته ضرورت لري تفکر ته يې هم لري. مطالعه اوتفکر د انسان په ذهن کښې دوه متضاد تاثيرونه لری چې که يو زيات شي هغه بل کميږي.

مطالعه دسړي ذهن د هغو افکارو او عقايدو له تاثيرلاندې راولي چې ممکنه ده دانسان له ذاتي احتياجاتو سره مخالفت ولري.

آزاد تفکر يعنی د هغه طبعي سير اوحرکت تعقيب چې محيط اوضروري مسايل يې دانسان په ذهن کښې پيداکوي دمطالعې په شان څه خاص شی په ذهن کښې موجودنه وي بلکه دفکرکولو تومنه ذهن ته سپاري. همدغه سبب دی چې ډيره زياته مطالعه دشخصي فکر د پرورش مخه نيسي اوسړی څه قدر سطحي اوناپوهه کوي.

علما او پوهان هماغه کسان دي چې ډيرکتابونه يې لوستي دي مګر نوابغ او دفکر خاوندان چې دانساني مدنيت لارښودونکي دي او د بشريت قافله دترقۍ خواته بيايي هغه کسان دي چې دجهان په کتاب کښې يې غور کړيدی او دنورو په خبرو کښې يې خپل فکر نه دی بايللی.

" شوپنهاور

خوی او خصلت

دانسان خوی هيڅکله تغيير نه کوي. هو سړی په زلميتوب او زړښت کښې هماغه دی چې په کوچنيتوب کښې و.

دده ډير لوی هنرداوی چې کله کله فريبنده (غولوونکی) صورت اختياروي او دافسون نقاب پخپل مخ غوړوي.

که غواړئ چې دغه حقيقت دتجربې له مخې څانته معلوم کړئ نو د هغه اشنا اوملګري په حرکاتو او رفتار کښې ښه دقت وکړئ چې ډير کلونه ترينه بيل شوي ياست وروسته له دغه غور او دقت څخه به داو منئ چې دده خوی او خصلت هيڅ تغير نه دی کړی او هماغه شی دی چې دمخه و.

ځينی کسان په ظاهره انکار کوي او دا خبره نه مني مګر په باطن کښې پوره باور لري چې دانسان خوی او خصلت تغيير نه قبلوي.

همدغه سبب دی چې څوک له چانه څه ټکي بڼکي ووينې په هغه باندې بيا اعتماد نه کوي.

که څوک د چاپه نظر يو ځل ښه ورغی دهغه په باب هم خپله نظريه نه بدلوي.

دانسان خوی او خصلت فطري شی دی او همدغه يې دلوروالي معيارد‌ی.که څوک دفطرت په لحاظ لوی نه وي نو واړه اشخاص په مصنوعي وسايلو نه لوييږي.

" شوپنهاور"

دوستانه مناسبت

سړی د ځوانۍ په وخت کښې دافکر کوي چې دانسانانو مناسبات په يوه ښه اساس او په حقيقي اصولو ولاړدی مګرکله چې دژوندانه يو څه مراحل طی کړي نو بيا پوه شي چې بشري مناسبات يې له شخصي ګټې په بل شي نه دي ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر څوک چې ډیر مال لري او دلوړ مقام خاوند دی هغه په خلکو کښې محبوب او محترم دی. هغه بل چې دښه نیت او ښو احساساتو خاوند دی،مګرپه دوستۍ کښې یې څه ګټه نشته څوک ورسره مینه نه لري.
هغه دوستي او هغه مینه چې شخصي ګټه او پټ مقاصد په کښې نه وي دلته ډیره لږه ده او له لږو خلکو سره ده.
"شوپنهاور"

بدي اوضرر

څومره چې لوړ اوعالي مبادي په یوه بد سړي کښې فاسد شویدی په ځناوروکښې هغومره نه دي فاسد. بدي په هغه شي کښې لږه ده چې دابتکار مبداپه کښې نشته ذکا چې دابتکار مبداده، بدي زیاتوي اوضرر یې ډیروي. دیوه ظالم انسان ضرر زر ځله دیوه مضر حیوان له ضرر نه زیات دی لکه چې د یوه جماد ضررله حیوان نه لږ دی او ظالم له ظلم نه ډیربددی.
" ارسطو"

لویه اشتباه

څوک چې دا فکر کوي چې پوهه او فضیلت دسړي قیمت اومقام په جامعه کښې لوړوي ډیره لویه اشتباه کوي ځکه چې دغه شی بالعکس کینه او دښمني پیداکوي نه مینه او محبت.
دعلم او فضل اظهار بل شی نه دی د نورو دناداني تائیددی. ځنکه چې ثروت او مقام دسړي قیمت په جامعه کښې لوړوي علم او عقل د نورو دکینې او نفرت موجب ګرځي.
پو هان او هوښیاران د خلکو مینه او محبت نشي جلبولي بلکه بدبینې اوتمسخر ځانته جلبوي.
" شوپنهاور"

افتخار

هغه افتخار چې لکه د څپرې ونه په ډیروخت کښې وده کوي او غځیري دوام او پاینت یې هم ډیروي.
هغه بل افتخار چې لکه دپسرلي بوټې ژرپیداکیري او ژر لوئیږي له یوه فصل نه زیات دوام نه لري او ډیر ژرله مینځه ځي.
د هنر خاوند چې له ابدیت نه هر څومره زیاته استفاده وکړي یعنې په ټول انسانیت پورې تعلق ولري هماغو مره له خپل عصر څخه پردی وي. دا ځکه چې د هغه اثر د هغه په عصر پورې اختصاص نه لري بلکه دبشر دتاریخ یو جزوي د همدې لامله معاصرین ورته ښه نه ګوري بلکه بالعکس په هغو کتابونو پسې هڅه کوي چې ورځنې مسایل په کښې وي.
" شوپنهاور"

غضب او شهوت

هغه بې اعتدالي چې په غضب کښې وي له هغې بې اعتدالۍ نه ښه ده چې په شهوت کښې وي. یعنې دغضبي قوې افراط دشهواني قوې له افراط څخه ښه دی.
قهر او غضب دعقل غږ پوره نشي اوریدلی او داسې مثال لري لکه چې یو نوکر د خپل بادار امر لږ غوندې واوري او د تعمیل لپاره منډې واخلي یعنې امرته تراخره غوږ کښینږدي او په کار پسې وځغلي مګر شهوت دعقل یا حس په یوه اشاره د خوند اولذت په لورې هڅه کوي او امرته هیڅ نه ګوري.
دغضب خاوند مکارنه دی اوغضب هم مکر جن نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکرله شهوت سره تړلې دی او دشهوت کاردی.
همدغه سبب دی چې دغضب په ډیروالي کښې دومره رسوایي نشته لکه چې د شهوت په ډیروالي کښې شته.
" ارسطو"

دوستي

دوستي یوازې یو ضروري امرنه دی بلکه یوه ډیره شریفه او آبرو منده عاطفه هم ده.
ځیني وايي چې دوستي یوډول مشابهت دی او هماغه اشخاص یو دبل دوستان وي چې یوله بله مشابهت لري د همدې لامله بازله بازسره اوکوتره له کوترې سره الوزي.
ځیني نورېه دې عقیده دي چې که دوه تنه یوکار او یوه پیشه لري نو هغه هیڅکله نشي دوستان کیدلی.
څوک چې دفطرت په قوانینو استناد کوي لکه (اورپیدس) هغه وايي:
د وچې ځمکې باران خوښ دی اوباراني وریځې داغواړي چې په ځمکه باران واوروي.
هرا کلیتس په دې فکردی چې ضدیت دنژدې کیدو موجب دی او ډیرښه موافقتونه له مخالفتونو څخه پیدادي.
دا خبرې به پریږدو او دابه ووایو چې ددوستۍ موضوع څه شی دی؟
خیرکه لذت که منفعت؟
هغه کسان حقیقي دوستان نه دي چې دمنفعت لپاره دوستي کوي او په ګټه مین دي. د دوی دوستي به ترهماغه وخته وي چې له بله ګټه کوي او دګټې امید موجود وي.
دچا دوستي چې په لذت بناده او په خوند پسې ګرځي هغه هم له حقیقي دوستۍ نه خبرنه دی د هغه دوستي هم بې بنیاده ده ځکه چې لذت هم لکه منفعت بې ثباته دی او ژر ژر بد لیږي.
په دې دواړو دوستیو کښې دوست بالذات مقصو دنه دی بلکه لذت یا منفعت اصلي مقصد دی.
پوره او حقیقي دوستي هغه ده چې دښو خلکو ترمینځ پیداکیږي اوپه ښه والي بناده.
هغه خلک چې د خیر خاوندان دي او د بل خیر غواړي مینه یې یو له بله ذاتي او حقیقي ده.
دا دوستي په خیراو فضلیت بناده او پایه یې ډیره ټینګه ده.
دوست هغه دی چې د دوست خیر غواړي او خیر وررسوي.
په دوستۍ کښې دا شرط دی چې یو له بله له عواطفو ډک احساسات ولري او دا احساسات او عواطف دواړو خواوته معلوم وي.
په دوستۍ کښې امیزش او الفت ناسته ولاړه ضروري ده.
دوستۍ دمساوات په اساس ټینګیږي چې هر یود بل حق اداکړي او هریو د بل محب وي.
ډیرخلک داغواړي چې د نورو محبوب شي او پخپله د هیچا محب نه وي په همدغه وجه خپل متملقین په ځان راغونډوي مګر دوستان نشي پیداکولی.
متملق هماغه دی چې خپل ځان ټیټ ګڼي یا لږ ترلږ خپل دوست ته دابښيي چې زه په تادومره نه یم ګران لکه چې ته پرماګران یې ځکه دغسې کسانو ته دوستان نشوویلی.
دوستۍ هغه مینه ده چې له دوست څخه بیرته انعکاس کوي او له یوې خوا نه نه وي همدغه سبب دی چې دانسان مینه له سرو او سپینو سره یا له ښو جامو او ښو خوراکونو سره دوستي نه ده ځکه چې له یوې خواده او بیرته انعکاس نه کوي.
په دوستۍ کښې مقابله بالمثل په کارده او بې مساواته دوستي دوستي نه ده. مینه له یوې خوا پیداکیدای شي مګر دوستي له یوه طرفه هیڅکله نه وي. دوستۍ که د لذت یا منفعت په اثروي کیدای شي چې بد خلک له بدو خلکو سره یا ښه اشخاص له بدو کسانو سره دوستان شي مګر که خیر او فضیلت د دوستۍ اساس وي نو دښو او بدو ترمینځ دوستي نه پیداکیږي.
حقیقي دوستي هماغه ده چې دنیکانو اوښو خلکو په پاکو زړونو کښې ځای لري او په خیر او فضیلت بناده.
" ارسطو"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښکلا

ښکلا یوه منطقي قضیه ده چې صغرى يې سترګې دي او کبرى يې زړه دى نتيجه يې عشق دی.

"سقراط"

وحشي اومدني انسان

عمومي نظریه داده چې وحشي انسان په هیڅ ډو ل اخلاقي اصولو پابندي نه لري بلکه هروخت د خپلو غرایزو تابع وي او هر کله د خپل میل او خواهش رضا غواړي.

انسان پیژندونکي پوهان دانظریه نه مني او وايي.

وحشي هغه دی چې د ادابو او رسومو ډیر پابندوي او په ناسته ولاړه ټک او راټک بلکه په هراقدام او هغه خبره کښي د خاصو اصولو اومقرراتو پیروي کوي، یعني وحشي انسان هغه مریی دی چې پخپل رفتار او کردار کښې د یوې طایفې د عاداتو دلاس آله وي او متمدن انسان دغه راز نه دی.

" جان دیویی"

«پای»

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library